

Uredništvo • uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 23-61—23-64. Mesečna naročnina 25 lir, za inozemstvo 40 lir. — Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inserate. Izključno zastopstvo za oglašje in italije in inozemstva: UPI S. A. Milano, Rokopisov ne vračamo.

SRLOVENECC

AVGUST - 1944

6

NEDELJA

Feindliche Panzerangriffe in der Normandie nach hartem Kampf abgewiesen

In der Bretagne zäher Widerstand der deutschen Stützpunkte — Zurücknahme der deutschen Truppen nördlich Florenz zur Schonung der Kunstwerte der Stadt — Oestlich Warschau erfolgreiche Fortsetzung der deutschen Angriffe

Führerhauptquartier, 5. 8. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: In der Normandie führte der Feind gestern nördlich Vire, sowie nordöstlich und östlich Avranches starke, von Panzern unterstützte Angriffe, die nach hartem Kampf abgewiesen wurden. Mehrere hinter unseren Linien eingeschlossene feindliche Kampfgruppen wurden vernichtet. In der Bretagne leisteten auch gestern die Besatzungen unserer Stützpunkte den weiter nach Westen und Südwesten vorstossenden feindlichen motorisierten Kräften heftigen Widerstand.

Schlachtfliieger griffen mit guter Wirkung in die Erdkämpfe ein und zersprengten feindliche Kolonnen. In der Nacht waren vom Feind belegte Orte und Flakbatterien das Angriffsziel unserer Kampf- und Nachtschlachtfliieger.

Im französischen Hinterland wurden 59 Terroristen im Kampf niedergemacht.

Schweres »V 1« — Vergeltungsfeuer liegt auf London.

In Italien wurden unsere Truppen in den Raum nördlich Florenz zurückgenommen, um die historische Stadt, die der Feind gestern den ganzen Tag über mit schwerer Artillerie beschoss, mit ihren unersetzlichen Kunstwerten zu schonen. Nördlich Arezzo sind heftige Kämpfe mit dem am Monte Altuccio in unsere Stellungen eingebrochenen Gegner im Gange. Bei einem Säuberungsunternehmen im Ligurischen Küstenabschnitt wurden über hundert Terroristen vernichtet.

Italienische Torpedofliieger versenkten nördöstlich Bengasi einen Frachter von 7000 BRT und beschädigten zwei weitere mit 14.000 BRT schwer.

Im Karpatenvorland und im grossen Weichselbogen wurden zahlreiche Angriffe des Feindes in sofortigen Gegenstössen zerschlagen. Nur

im Raum von Milec und südöstlich Warka konnten die Sowjets Boden gewinnen. Gegenangriffe sind hier im Gange. Östlich Warschau setzten Panzertruppen des Heeres und der Waffen-SS sowie die Fallschirmpanzerdivision »Hermann Göring« ihre Angriffe unter Führung des Generalfeldmarschalls Model gegen die eingeschlossenen, sich aber verblissen wehrenden Bolschewisten erfolgreich fort. Feindliche Entlastungsangriffe scheiterten. Zwischen dem mittleren Bug und der Memel griff der Feind vor allem beiderseits Bialystok und im Abschnitt Sudauen-Schaken weiter an. Seine Durchbruchversuche wurden nach schweren Kämpfen im wesentlichen vereitelt. In einigen Einbruchstellen wird noch erbittert gekämpft. Hierbei wurden gestern allein im Bereich einer Panzer-Armee 119 feindliche Panzer abgeschossen. Bei Mitau und Bauske wurden Einbrüche aus den Vortagen beseitigt. Östlich der Düna, nördöstlich Schwabenburg und an der Landenge von Narva wurden starke feindliche Angriffe in wechselvollen Kämpfen unter Abschuss einer grossen Anzahl von Panzern abgewiesen oder aufgefangen. 41 feindliche Flugzeuge wurden in Luftkämpfen und durch Flakartillerie abgeschossen.

Beim Vorstoss feindlicher Fernjäger in rumänisches Gebiet schossen deutsche und rumänische Luftverteidigungskräfte 10 feindliche Flugzeuge ab.

Feindliche Bomberverbände griffen gestern mehrere Orte in Norddeutschland, vor allem Bremen, Hamburg, Anklam und Schwerin an. Durch Luftverteidigungskräfte wurden 46 feindliche Flugzeuge vernichtet. In der Nacht warfen einzelne feindliche Flugzeuge Bomben im Raum Instenburg und Gumbinnen.

Sovražni oklepniški napadi v Normandiji so bili v težkih bojih odbiti

V Bretanji žilav odpor nemških oporišč — Odmik nemških čet severno od Florence v zavarovanje mestnih umetnin — Vzhodno od Varšave Nemci uspešno nadaljujejo z napadi

Führerjev glavni stan, 5. avgusta. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

V Normandiji je izvedel sovražnik večerj severno od Vire kakor tudi severovzhodno in vzhodno od Avranches močne napade, ki so jih podpirali oklepniški, ki pa so bili odbiti po hudih bojih. Več sovražnih bojnih skupin, ki so bile obkoljene za našimi položaji, je bilo uničenih. V Bretanji so nudile tudi večerj posadke naših oporišč močan odpor sovražnim motoriziranim silam, ki so prodirale dalje proti zahodu in jugozahodu.

Borbeni letalci so z dobrim uspehom posegli v boje na zemlji ter razbili sovražne kolone. V noči so bili kraji, ki jih je zasedel sovražnik in protiletalske baterije napadali cilj naših bojnih in nočnih letalcev.

V francoskem zaledju je bilo v boju ubitih 59 teroristov.

Težek povračilni ogenj »V 1« leži nad Londonom.

V Italiji so se odmaknile naše čete na področje severno od Florence, da bi zavarovale zgodovinsko mesto s njenimi nenadomestljivimi umetninami, ki ga je sovražnik večerj ves dan obstreljeval s težkim topništvom. Severno od Arezza so v teku ogorčeni boji s sovražnikom, ki je vdrl v naše položaje ob Monte Altuzzo. Pri očistevalnem nastopu na ligurskem obalnem odseku je bilo uničenih preko 100 teroristov.

Italijanski torpedni letalci so potopili severovzhodno od Bengasijskega neke tovrstno ladjo s 7000 tonami ter težko poškodovali dve nadaljnji ladji s 14.000 tonami.

Na Karpatskem predgorju in v velikem Vislinem loku so bili

številni sovražni napadi razbiti v takojšnjih protinapadih. Le na področju pri Milecu in jugovzhodno od Varke so si priborili Sovjeti nekaj ozemlja. Tukaj so v teku protinapadi. Vzhodno od Varšave so pričele z uspehom napadati oklepniške čete vojske in orožja SS kakor tudi divizija padalskih lovcev »Hermann Göring« pod vodstvom generalfeldmaršala Modela obkoljene, toda zagrizeno so branile boljševoke. Sovražni razbremenilni napadi so se izjalovili. Med srednjim Bugom in Memlom je napadel sovražnik nadalje predvsem na obeh straneh Bialystoka in na odseku Sudauen-Saken. Njegovi prebijalni poskusi so bili v splošnem po težkih bojih onemogočeni. V nekaterih vdornih mestih trajajo še ogorčeni boji. Tukaj je bilo večerj samo na območju ene oklepniške armade uničenih 119 sovražnih oklepnikov. Pri Jelgavi in Bausku so bili v prejšnjem dnevu doseženi vdori odstranjeni. Vzhodno od Dyne- severovzhodno od Schwabenburga in na ožini pri Narvi so bili odbiti ali zaustavljeni močni sovražni napadi v sprememb polnih bojih po uničenju večerj številnih oklepnikov. 41 sovražnih letal je bilo sestreljenih v letalskih bojih in s protiletalskim topništvom.

Pri prodoru sovražnih daljinskih lovcev nad romunsko področje so sestrelili nemške in romunske zračnoobrambne sile 10 sovražnih letal.

Sovražni bombniški oddelki so napadli večerj več krajov v severni Nemčiji, predvsem Bremen, Hamburg, Anklam in Schwerin. Zračnoobrambne sile so uničile 46 sovražnih letal. V noči so odvrkla posamezna sovražna letala bombe na področje Instenburga in Gumbinena.

»V 1« še vedno nad Anglijo

Stockholm, 5. avg. Kakor javlja lon. poročevalska služba, so Nemci v soboto zjutraj nadaljevali z napadi letalič bomb na južno Anglijo in londonsko področje. Nastala je škoda in izgube med prebivalstvom.

Moskovska spremljevalna glasba za Mikolajevka

Stockholm, 3. avgusta. Kot mnogo razkrivajoča spremljevalna glasba k Mikolajevkovemu obisku v Moskvi je uvodni članek v petkovih številki sovjetskega časopisa »Rabotčije Klase«. Ta piše: Tako zvane poljske vlade v Londonu nihče na Poljskem dejansko ne podpira. Le elementi, ki se zbirajo okoli poljskega odbora v Moskvi in sodelujejo z njim, bodo imeli bodočemu. S tega stališča se naj gleda tudi na Mikolajevkov obisk v Moskvi, do

katerega je prišlo s precejšnjo zamudo.

Ostavka finske vlade

Helsinki, 5. avgusta. O ostavki Linkomiesove vlade je izdal državni informacijski urad v petek zvečer naslednjo izjavo:

Po današnjem uradnem nastopu maršala Mannerheima je sporočil ministrski predsednik Linkomies novemu državnemu predsedniku, da podaja vlada ostavko, kakor je to običajno ob spremembi predsedniškega mesta. Predsednik republike je prosil člane vlade, naj ostanejo v službi, dokler ne bo sestavljena nova vlada.

Helsinki, 4. avg. Finski parlament je sprejel v petek dopolne zakon o imenovanju maršala Finske, Freiherra von Mannerheima, za državnega predsednika.

Poročila z invazijskega bojišča

Berlin 5. 8. Južno od Caumonta izkoristajo Nemci jako dobro nepregledno višinsko ozemlje. Imajo zelo dobro razvrščene in prikritke oddelke oklepnikov in protiokepnikiških topov, ki odpro ogenj po navadi na najmanjšo razdaljo. Tako ali podobno si razlagajo Britanci izjalovljenje svojih prebijalnih poskusov na Viro. Sam ogorčen odpor pa, ki je dovedel do krvavega kanadskega poraza med Bougyjem in Esquayjem, ne bi predstavljal še popolnega obrambnega uspeha nemških čet, če ne bi protinapad dosegel zaželenega cilja. Kako močno je ta protinapad zadel sovražnika, kaže kratak stavek v uradnem britanskem komunikatu v petek zjutraj, ki pravi: »Zavezovalni drže Buronski gozd.« S temi besedami je priznan jasen uspeh nemških čet.

Da ta uspeh razumemo, si moramo ogledati potek bojev, ki so se pričeli v torek. Ob pričetku tedna je potekalo bojišče južno od Caumonta v določeni črti, ki je šla skozi kraje Cahagnes, St. Martin de Blaises in skozi Forest Eveque. Od tukaj do zahodnega roba Buronskega gozda, ki leži severno od izviru Odona, je komaj 5 kilometrov. Na tem nekako 15 kilometrov širokem odseku so napadli Britanci s stalno naraščajočo silo v smeri Culvaina proti severozahodnemu kotu Buronskega gozda in na Le Beny Bocage. Na severnem krilu odbiti v krvi so preložili sunek bolj proti jugu proti Buronskemu gozdu.

Istočasno so napadli z novo dovedenimi oklepniškimi divizijami iz Equeškega gozda na obeh straneh Le Beny Bocage. Odpor nemških čet se je ojačil in še istega dne so nemške čete dobile nazaj kraj Montchamp. V četrtek so nadaljevali nem-

ški oklepniški s svojimi protinapadi. Zavezli so Presles in Etouvy in zaključili po uničenju 50 oklepnikov nek začasni vdor. S tem je bila, kakor smo že javili v vojnem poročilu, obkoljena naprej prodrla sovražna skupina. Protinapad nemških čet se je medtem pomaknil proti severu in zagrabil zahodni del Buronskega gozda. Tam se je sovražnik ustalil. Če britansko vrhovno poveljstvo sedaj javlja, da drži Buronski gozd v svojih rokah, potem to ne pomeni nič drugega kot obnovljeno priznanje, da so si nemške čete nazaj osvojile bistvene dele vdornega področja in da se je britanski prebijalni poskus v področje Vire izjalovil. Težak britanski poraz pa označujejo istočasno zvišana prizadevanja Britancev in Severoamerikancev, ki so napadali med Sene in morjem, da bi dosegli Vire od jugozahoda. Sovražnik pa je bil v krvi odbit.

Na srednjem in južnem delu bojnega območja I. severnoameriške armade pa je prodrl sovražnik s svojimi oklepniškimi izvidniki iz področja pri Pontorsonu proti jugozahodu. Slika bojev je ostala ista kot prejšnjega dne. Vedno znova poskuša sovražnik obiti nemške zaporne črte z nado, da naleti na odprtine, kjer bi mu uspel sunek naprej; vedno pa ga odbijejo hrabri nemški vojaki.

Amsterdam, 4. avg. Kakor javlja angleška poročevalska služba, je sporočil Reuterjev dopisnik pri britanskih četah na normandijskem bojišču naslednje: Nemci so z močnimi in trdovratnimi protinapadi vrgli zaveznike za več kot dva kilometra nazaj iz kraja Lalande in St. George Daunry ter z nekega višinskega ozemlja zapadno in severozapadno od

Aunaya. Nemci pred Villers Baucageom niso izgubili ozemlja. Britanske čete so napravile le južno od Bougyja, Gavrusa in Barona kratak sunek pri Evrecyju. Ob reki Vire je položaj spet zelo zamotan, vendar je rekel nek štabni častnik v petek: »Mesto ni v naših rokah.« Nemci so pripeljali na področje južno od Villersa nove oklepniške in dovedli pehoto, s katerimi sedaj močno napadajo.

Poroštvo za zmago

Šele sedaj začenjamo polagoma uvidevati, kako važne posledice je imel 20. julij letošnjega leta za nemški narod in s tem za vso Evropo. Zahrbni poskus zločinskega napada na Führerjevo življenje se je klavarno ponesrečil in se spreminil v tisto, kar so sovražniki najmanj pričakovali, namreč v blagoslov, ki je predložil vsemu nemškemu narodu spoznanje, nesreče, ki mu je pretila. Neizbežna posledica tega je bilo spoznanje, da gre zdaj res za vse, da se morajo vse sile strniti in da mora vsakdo brez izjeme v celoti izpolniti svojo dolžnost, to je usmeriti vse svoje sile v delo za dosego enega samega cilja: zmage.

Nemški narod je po vse msvetu znan kot disciplinirano in vojaško vzgojen narod. Kot tak pa je takoj spoznal vse nakane in se zato še bolj oklenil svojega preizkušenejšega vodstva. Nemška srca so znova še svetleje zažarela v zvestobi in neomajnem zaupanju do Führerja, ki ga je usoda tako zelo očitno rešila in v zvestobi do njegovih neomajnih zvestih delavcev v narodnosocialistični stranki. Nemški narod se je ob usodnih dogodkih dne 20. julija za hip ustavil in šel vase, se prepračil o upravičenosti svoje dosedanje borbe in se še kasneje zavedel svoje močne notranje sile, iz katere zlasti v važnih zgodovinskih trenutkih črpa svojo moč. Trenutne, le začasne težave mu ne morejo vzeti vere v zmago, pač pa večjo borbeno sposobnost. Zaupajoč v vodstvo je zato z veseljem sprejel in pozdravil nove važne ukrepe vodstva, ki bodo omogočili da bodo lahko res vse sile Nemčije in Evrope delale samo za skupno zmago. Poroštvo, da bodo novi ukrepi res odločilno posegli v bodoči razvoj dogodkov, je pooblaščenec za totalno mobilizacijo minister Götter, ki je ta način vedno zagovarjal in ki mu je Führer zdaj dal možnost, da lahko svojo zamisel izvede. Gotovo je, da taki važni ukrepi potrebujejo za izvedbo nekaj časa. Tega se nemško vodstvo tudi zaveda. Sedanji boj na raznih bojiščih je zato boj za čas. Prav tako, kot nemško vodstvo, se zavedajo tega tudi sovražniki in zato tudi tako hitijo ter si prizadevajo vse, da bi nemško vodstvo prehiteli. Preizkušeni nemški vojak je porok, da se to ne bo zgodilo. On bo dal iz sebe vse in se boril z vso svojo silo v zvestosti, da je v zaledju in teku marsikaj, kar bo čez nekaj časa odločilno vplivalo na končni izid te orjaške borbe. Kar se torej sedaj dogaja na bojiščih, je le dramska borba za čas, ki dela za Nemčijo in Evropo. Nemški vojak ter vojak nemških zaveznikov bo to borbo vzdržal, ker se zaveda, da tudi kot vojak ni osamljen. V domovini vstaja nova domovinska vojska pod spretnim vodstvom Reichsführerja SS ministra Himmlerja, ki se dan za dnem uri, dela ter se pripravlja, da poseže v boj tam, kjer bo potrebno.

Nemški narod pa se ne bori le za svojo usodo, marveč istočasno tudi za usodo vse Evrope. Zato vsi evropski narodi z velikim občudovanjem in zaupanjem gledajo na nov zagon nemškega naroda in se ob tem učijo, kaj je tudi njim v tej uri storiti. Tudi oni ne smejo stati ob strani, temveč storiti vse, da na svojem področju pripomorejo k ustvaritvi nove Evrope. Zato mora ob nemškem zgledu tudi slovenski narod zbrati vse svoje moči in sposobnosti, da na svojih tleh onemogoči največje sovražnike Evrope in tako pomaga k zmagi zdravih evropskih sil, ki bodo ustvarile složno, zdravo novo Evropo, pravično do vseh narodov in vseh socialnih stanov.

Vojska odstranjuje izdajalce

Führerjev glavni stan, 4. avgusta. Vojska je sporočila Führerju svojo željo, da se želi zaradi takojšnje vzpostavitve svoje časti čim hitreje z brezobzirno očistevalno akcijo rešiti tudi poslednjih zločincev, ki so se udeležili napada dne 20. julija leta 1944. Krivci naj bi bili potem predani ljudskemu sodstvu.

Führer je ugodil tej želji predvsem zato, ker je hiter in odločen poseg vojske sam v kali zadušil narodni in velizdajalski napad.

V posameznem je določil Führer: Častni odbor Feldmaršalov in generalov vojske mora preiskati:

Kdo je bil kakor koli udeležen pri napadu in naj bo odstranjen iz vojske, kdo naj bo kot sumljiv najprej odpuščen.

V ta častni odbor je poklical Führer: generalfeldmaršala Keitla, generalfeldmaršala von Rundstedta, generalnega polkovnika Guderiana, generala pehote Schrotha ter generalnega poročnika Spechta. Kot zastopnike: generala pehote Kriebela, generalnega poročnika Kirchheima.

Führer si je pridržal osebno odločitev o predlogih častnega odbora.

Vojaki, ki jih odstrani iz vojske Führer, nimajo več nobene skupnosti z milijoni poštenih vojakov Velike Nemčije, ki nosijo uniformo vojske ter s stotostoci, ki so s smrtjo zapečatili svojo zvestobo. Zato jih tudi naj ne obsodi vojno sodišče, marveč skupno z ostalimi krivci ljudsko sodišče.

Isto mora veljati tudi za vojake, ki bodo začasno odpušteni iz vojske.

Častni odbor vojske, ki ga je imenoval Führer, se je sestel 4. avgusta ter je predložil Führerju na podlagi izidov preiskave naslednje predloge:

Iz vojske bodo odstranjeni:

a) V zaporu se nahajajoči:

Generalfeldmaršal Witzleben, general poročevalske čete Feellgiebel, generalni poročnik von Hase, generalni major Stief, generalni major von Treschow, polkov. G. Hansen, podpolkovnik G. Bernardis, major G. Hayessen, stotnik Klausning, rezervni nadporočnik Graf von der Schulenburg, rezervni nadporočnik von Hagen, rezervni poročnik Graf von Wartenburg.

b) 20. julija po prekem sodu ustreljeni:

Pehotni general Olbricht, generalstabi polkovnik Graf von Stauffenberg, generalstabi polkovnik Mertiz von Quirnheim, rezervni nadporočnik von Haefsten.

c) Izdajalci, ki so s samomorom sami priznali krivdo:

Generalni polkovnik Beck, topniški general Wagner, generalstabi polkovnik von Freytag-Loringhoven, podpolkovnik Schrader.

d) Dezerterji:

Topniški general Lindemann, generalstabi major Kuhn.

e) Predlog za odstranitev bivšega generalnega polkovnika von Höppnerja je odveč, ker je bil Höppner že leta 1942 odstranjen iz vojske torej ni pripadal več vojski.

Führer je potrdil predloge. Ti odstranjeni iz vojske bodo predani ljudskemu sodišču v obsodbo.

Razprava proti krivcem se bo vršila v kratkem pred ljudskim sodiščem.

Osebnе spremembe v bolgarski upravi

Sofija, 4. avg. Objavljene so naslednje spremembe na vodilnih bolgarskih upravnih mestih:

Odstavljeni so: generalni ravnatelj notranjega ministrstva Bončev; ravnatelj uprave Mandev ter vladni predsedniki Sofije: Kozarov, Vrato; Pavlov, Plevne; Ugnov, Stare Zagore; Slatev, Gornje Džumajje; Miladinore.

Ravnatelj za socialno skrbstvo v notranjem ministrstvu je bil imenovan za sofijskega podžupana.

Na novo so bili imenovani: za generalnega ravnatelja notranjega ministrstva: Konstantin Mihajlov, sodnik sofijskega okrožnega sodišča; za ravnatelja uprave: Čobanov, do sedaj okrožni ravnatelj v Razgradu; za vladnega predsednika Sofije: rezervni general Manov; v Vratech: Dimitrov, advokat v Sofiji; v Plevni: Velev, advokat v Tetevnu; v Stari Zagori: rezervni polkovnik Raškov; v Gornji Džumajji: Saharijev, dosedanji župan v Dupnici.

Stockholm. Kakor poroča »Associated Press« iz Moskve, se izražajo ameriški in britanski diplomatski krogi v Moskvi zelo previdno o morebitnem sporazumu med Kremljom in londonskimi begunskimi Poljaki. Nasprotno pa izjavlja sovjetsko časopisje, da Mikolajev in njegovi sodelavci ne morejo biti priznani kot poljska vlada, ker je po njihovem to le v Moskvi ustanovljeni poljski sovjet.



Nemški protinapadi na vzhodu

Berlin, 5. avgusta. Na vzhodnem bojišču dajejo stalni nemški protinapadi vedeti, da določuje nemško vodstvo v naraščajoči meri težnja bojov. Nemški oddelki se ne omejujejo le na temeljito obrambo sovražnih napadov, temveč so pridobili na novi aktivnosti, ki že kaže vidne uspehe. Tako je sovjetski napad na področju pri Dolini, ki so ga pričeli z velikimi nadami in ki naj bi dosegel cesto Beskitskega prelaza, postal po nekaj dnevih borbe težak sovjetski poraz. Sovjetska ojačena strelska divizija, ki je prodrla naprej, je bila popolnoma uničena. Ta uspeh so dosegli nemški vojniki, ki umejo istotako dobro se braniti, kakor napadati. Prav tako vtisa polna kakor na Karpatskem predgorju pa je pokazala aktivnost zapadno od trikotja Visla-San, kjer so nemški nasakovalni topovi po uničenju 23 oklepnikov zlomili sovražne sunke zahodno od Baranova proti severu, predvsem pa na področju severovzhodno

od Varšave. Nemške čete so napadle neko sovražno odrezano skupino, ki je bila prejšnjega dne odrezana od zaledja. Pri tem so uničile 76 sovjetskih oklepnikov. Prebitalni poskusi ozko stisnjenih sovražnih oddelkov so se izjalovili prav tako, kakor razbremenili sovjetski napadi na sosednjih odsekih.

Na področjih med srednjim Bugom in Finskim zalivom je spoznati trdoto nemškega odpora, ki se kaže v obrambi številnih boljševiških napadov. Južno in zahodno od Bialystoka in južno od Augustova kakor tudi v mestu samem so protinapadi razbili napadajoče Sovjete. Tudi dalje severneje so Nemci zadržali sovražne napade.

Zahodno od Narve so vrgli boljševiki znova 9 svežih strelskih divizij in 4 oklepnike brigade na ozko bojišče. Nemške čete so dosegle tukaj popoln obrambni uspeh.

Boji na italijanskem bojišču

Berlin, 5. avgusta. Mednarodni poročevalski urad javlja o bojih na italijanskem bojišču:

V srednji Italiji so nadaljevali Britanci, potem ko so dovedli nove sile, v petek s svojimi silnimi probojnimi napadi jugozahodno od Florencia. V spoznanju britanskih namer je nemško vodstvo v pretekli noči odmaknilo lastne oddelke na skrajšane postojanke tako da so naleteli britanski oddelki, ki so pričeli v prvih jutranjih urah v petek po dolgotrajnem bobnečem ognju z velenapadom le na šibke nemške zaščitnice in na izpraznjene nemške postojanke. Ko pa so nato v opoldanskih urah nadaljevali s svojim napadom jih je sprejel v skrajšanih nemških obrambnih črtah tako uničujoč ogenj, da se jim vkljub zagrizenemu nadaljevanju njihovih napadov, do večera ni posrečilo vdreti v nove nemške postojanke. Poleg več tisoč mrtvih in ranjenih so izgubili pri tem tudi 29 oklepnikov. Ko je spoznalo britansko vodstvo trdoto nemškega odpora, se ni sramovalo obstreljevati mesto Florencia s težkim ognjem vkljub temu, da mu je bilo poznano,

da nemško vodstvo namenoma ni uporabilo mesta za vojaške svrhe, da bi obvarovalo nenadomestljiva umetniska in kulturna dela v Florenci. Z uničujočim ognjem težkih britanskih baterij pa je dokazalo nasprotno vodstvo, da s svoje strani ni pripravljeno priznati Florencia kot odprto mesto, marveč da je sklenilo, da bo pri nadaljevanju svojih napadov pod vsemi okoliščinami vojaško izkoristilo mesto. Značilno je predvsem dejstvo, da obstreljuje britansko topništvo predvsem most čez reko Arno, s čimer hoče očitno odrezati umik nemških čet ki se nahajajo južno od Arna. Včeraj so izvedli Britanci na mesto Florencia tudi številne napade lovskih bombnikov, pri čemer je bila povzročena težka škoda na umetniških in kulturno-zgodovinskih dragocenih zgradbah. O poteku bojev poslednje noči še ni poročil.

Berlin, 4. avgusta. Kakor naknadno poročajo, so bili od ognja britanskega topništva, ki je pričel 3. avgusta obstreljevati Florencia, posebno težko poškodovani Piazza Romana, Ponte Vittoria ter Istituto d'Arco.

Ob smrti španskega zunanjega ministra

Sen Sebastian, 4. avgusta. Kakor javlja španska poročevalska agencija, bo prejel danes truplo pokojnega zunanjega ministra grofa Jordana s posebnim vlakom v Madrid. Pokojnikova rodovina, ki se tudi ravno sedaj nahaja v San Sebastianu, je prešla v teku dneva številne sožalje brzojavke iz vseh delov Španije in inozemstva.

Madrid. General Franco je odredil, da mora biti pokopan zunanj minister grof Jordana z največjimi častmi. V soboto bodo položili pokojnika na mrtvaški oder v madridskem zunanjem ministru.

Seja vlade v Tokiu

Tokio, 4. avgusta. Na seji vlade v petek so predvsem razpravljali o ukrepih za totalno mobilizacijo japonskega naroda. Potem, ko so izrekli svoja mnenja vojni minister, notranji minister in kulturni minister, so določili osnove za totalno mobilizacijo. Na naslednji vladni seji bodo predložili posamezni ministri podrobnosti za celotni načrt.

Zunanj minister Šigemitsu je podal pregled zunanje političnega položaja. Sklenili so nadalje, da bo govoril ministrski predsednik Koiso 8. avgusta preko radija japonskemu narodu.

Angloameriška borba za petrolej

Stockholm, 5. avg. Se vedno niso objavili nobenih poudaritev o dosedanjih rezultatih britansko-ameriških pogajanj o petroleju, do katerih je prišlo pred kratkim v Ameriki pod vodstvom državnega tajnika Hulla in ministra Beaverbrooka. Vrh se pa ogorčena zakulisna borba med britanskimi in ameriški

petrolejskimi magnati, v katerih so Amerikanci v napadu, Britanci pa v obrambi. Zelo mirno pa je nenadoma v splošno presenečenje okoli načrta zgradnje ameriškega petrolejskega voda od Perzijskega zaliva do sredozemskih pristanišč. Ameriško časopisje ni več omenilo problema, ki ga je omenil notranji minister in petrolejski komisar Ickes v pogledu hitro ginečih ameriških petrolejskih rezerv. Razne velike ameriške petrolejske družbe, tako na primer Standard Oil of Jersey, stoji na stališču, da je Ickes govoril o ginečih rezervah le iz propagandističnih vzrokov. V različnih dobro poučenih krogih pa domnevajo, da so Združene države le iz taktičnih namenov vrgele ta načrt v pretes. Skušali so pred pričetkom pogajanj prisiliti Angleže v najbolj težak položaj, z namenom, da jim predložijo obseg ameriških zahtev in načrtov, da bi dosegli čim ugodnejše angleške pristanke.

Komunisti so prepovedali verouk

Berlin, 5. avgusta. Kakor je izvedel DNB, so zaplenile nemške čete pri bojih v vzhodni Bosni nek učni načrt za šole, ki se nahajajo na področju komunističnih tol, ki predvideva že za otroke prvih razredov dnevno večurni pouk zgodovine komunizma. Sovjetske zveze in tako imenovanega »narodnega osvobodilnega boja«. Nasprotno pa je izrecno prepovedan verouk.

Madrid. Kakor javlja »Informacion« iz Buenos Aires, je izginil v Argentini aretirani multimilijonar žid Mauricio Hochschild. Pogrešajo ga od pretekle nedelje.

Stockholm. Vicemaršal letalstva Elliot je bil imenovan za poveljnika balkanskih letalskih sil.

Begunci in izgnanci so zborovali

Pod okriljem Kmečke pisarne v Novem mestu se je vršilo v nedeljo, dne 30. julija prvo protikomunistično zborovanje za begunce. Dvorano Prosvetnega doma so napolnili do zadnjega kotička begunci iz vseh krajev naše Dolenjske. Zborovanje je vodil predsednik Kmečke pisarne g. Opara Janex. Po običajnih pozdravih je predal besedo odborniku Kmečke pisarne g. Grebencu, ki je izjavil:

»Po velikem trpljenju, ki smo ga morali še do predzadnjega časa prenašati na svojih domovih, kjer nismo bili nikdar brez strahu pred tatovi in strahovalci, smo morali končno zapustiti svoje najdražje: družino in dom ter se zateči pod varstvo naše domobranske vojske. Tu pa smo dolžni pomagati vsem trpečim beguncem. Vodstva socialnih ustanov bodo beguncem vsestransko naklonjena, ne samo z razpoložljivim blagom, temveč tudi s prijateljskimi nasveti in tolažbo. Vsi oni begunci, ki so že dalj časa v Novem mestu in morda celo na vodstvenih mestih, naj približijo beguncem z dežele takoj vsestransko pomagajo.

Pozdravljam vas z željo, da se čimprej povrnemo nazaj na svoje domove v naročje naših ljubljnih družin in naše nepozabne grude.

Po pozdravnem nagovoru je podal poročilo predsednik Kmečke pisarne g. Opara:

Od vseh stanov je v komunizmu najbolj prevaran in oškodovan kmet. Od vseh Slovencev in njenih pokrajin je v komunizmu najbolj trpela Dolenjska. Od vseh rodov slovenske krvi je najbolj preskušani naš narod!

Komunizem, ki si je nadel krinko slovenstva, je z bičem udarjal po slovenskem narodu in s škorpioni tepel naše podeželje. Nastopal je kot »osvoboditelj« in ta osvoboditev je res čisto komunistična »osvoboditev! Kmetu so odvzeli vozove in vprežno živino, osvobojena je dežela soli, tobaka, svečave, kvasu in drugega najpotrebnejšega. Lipovo listje in cvetje, trino listje, pelin in razni čaji so nadomestek za tobak; neslan je močnik in težke so noči, ko ni svečave. Vinski hrati so prazni in odprti; dolenjski eviček je bil potreben za komunistične mitinge in ples! Pa se komunisti hvalijo, da ne kradejo. Kako to da ne? Ali ni to tatvina, ko ti praznijo kašče, gonijo živino iz hlevov, pobirajo obkole! In to dela Slovenci Slovencev, dela preoblečen v komuniste, pa čeprav je to bogatašev sin in celo trgovec!

Naša mladina je brez šolskega pouka

V dolgih desetletjih še ne bo popravljena škoda na narodu, ker so otroci brez pravega pouka. Hiše bodo popravljene, živina se bo pomnožila, zemlja bo dajala še svoj sad, a izobrazba našega podeželja v teh treh letih je za našo bodočnost porazna. Otroci so tudi »osvobojeni« pouka in osnovne šolske izobrazbe, osvobojeni domače vzgoje, ker ni ljudi, ki bi učili; ni jih, ker so se morali naši res ljudski učitelji umakniti, ker niso hoteli zatajiti naših narodnih svetlin. Pa tudi drugih učiteljev ni, ker so se »umaknili« med komunistične tolpe. Gozd jim je več kot izobrazba naroda, rušenje več kot graditev in zidanje naše duševne narodne sile. Teh ne maramo več za vzgojitelje naroda! Naj ostanejo tam, kjer so!

Begunci in izgnanci: podoba komunističnega raja

Gotovo je najhujše to, ko ti v temni noči potrka na hišna vrata komunist, ti ukaže vstati, izročiti ključa, da ti izropi hišo, tebe pa poženo v globo noč. Nihče ne razume, tvoje dušne bolečine ob zavesti: z doma moram! In tvojo bolečino še povečajo nedorasi otroci, ki ne utolajljivo jokajo in kličejo njo, ki jim je v hiši najbolj draga — svojo mater, in iščejo pri njej zavetja; pa ti to zavetje pri materi odvzame surova beseda komunist, ki vodi družino v neznano smer.

Pri roki imamo pregled teh nesrečnih družin, ki iščejo zavetja v mestu in okoliških zavarovanih krajih.

Beguncev je iz:

Mirne 13 članov, Ajdovca 17, Tržišča 18, St. Ruperta 11, Mokronoga 31, Orehovec 12, Šmarje 24, Toplice 30, Zuhemberka 62, Mirne peči 150, Dvora 47, Dobriča 66, Škocijana 15, St. Jerneja 21, Trebelnega 22, Trebnja 51, St. Petra 24, Prečnje 69, Brusnic 65, Smihela-Stoplč 414, iz drugih občin 67. Kostanjevica varuje okoli 300 beguncev. Mnogo jih je po zavarovanih občinah: St. Peter, Bela cerkev, posebno iz Trebelnega in Mokronoga, nekaj jih je tudi v Tržišču. Mirno zato računamo, da je v okolici Novega mesta in v mestu 1777 beguncev. Družin z otroki je nad 60.

Beguncem in izgnancem je treba pomagati

Ker je bil dotok beguncev vedno številnejši, se je pokazala nujna potreba, da se v Novem mestu ustanovi Zimska pomoč. Dobrodelna pisarna in podružnica Kmečke pisarne.

Zimska oziroma Socialna pomoč je prišla s svojimi delom 22. decembra 1943. Tu so zastopani vsi stanovi. Ožji odbor rešuje dole pršnje in sklepa, ali je prošile resnično vredne in potrebne. Spočetka je bil naval velik, saj so tedensko obravnavali do 200 prošelj. To število prošelj se je zmanjšalo sedaj, ker so nekateri našli primerno zaposlitev.

Sedva bi bilo delovanje zimske-socialne pomoči brez pomoči pokrajinske uprave nemogoče. Socialna pomoč pri pokrajinski upravi v Ljubljani nakazuje prispevke okrajni Socialni pomoči v Novem mestu, ta pa deli podpore ali sama, ali pa nakazuje prispevke nekaterim občinam, da jih razdeli med potrebne. Pa tudi posamezniki so naklonili večje ali manjše vsote. Tako more Socialna pomoč nuditi beguncem nekaj potrebne pomoči.

Stanovanjsko vprašanje

Najbolj pereče in težko je bilo vprašanje za stanovanja. Kam z ljudmi? Krščanska ustanova »Rokodelski dom« je dala na razpolago dvorano. Vprašaj tega ali onega, kje stanuje, pa ti bo odgovoril: v gradu Kamen, v hotelu Kondrič, v hotelu Koklič; vprašaj pa drugega, pa bo drugačen odgovor: na skednju, v hlevu, po kozolcih, tretji pa so si našli miren kotiček pri dobrih ljudeh. Zaboletu pa nas je, ker Novo mesto ni bilo tako gostoljubno.

Kdaj se bomo vrnili

Vprašujete, kdaj se bomo vrnili? Nič ne vemo. Zato je oblast pokrenila večjo akcijo za preskrbo stanovanj za begunce v mestu. Posebna komisija popisuje prostore, ki bi se prišli v poštev za begunce, da jih ne dobi zima na ekednjih in kozolcih ali v hlevih. Nad ¼ stanovanj je že popisanih in bo tudi nekaj novih prostorov na razpolago in upamo, da bomo mogli vsem potrebam zadostiti. Nismo radi v mestu. Saj bi bili veliko rajši svoji gospodje na svojem domu; težko nam je nadlegovati meščane za skromno sobico!

Vse delo za pomoč beguncem nadzoruje okrajni glavar, ki z zanimanjem za vsako stvar in z dobrih nasveti, s posredovanji pri Pokrajinski upravi v Ljubljani in s svojo osebo avtoriteto pomaga lajšati beguncem gorje preganstva.

Socialna pomoč v Novem mestu je razdelila podpor: v denarju 1610 tim prosticem v gotovini 269.020 lir, dnevnih obrokov v Ljudski kuhinji za hrano 120 tisoč 360 lir, živilskih kart v znesku 31.040 lir; skupaj 420.420 lir. Nakazila občinam za občinsko socialno pomoč: Kostanjevica, St. Jernej, Sv. Križ, Mirna peč, Dobriča, Trebnje, St. Rupert, Tržišče.

Delo škofijske dobrodelne pisarne

Druga ustanova, ki si je prevzela skrb za begunce v Novem mestu, pa je Škofijska dobrodelna pisarna, podružnica v Novem mestu, ki ima svoj samostojen delokrog, a dela v soglasju s Socialno pomočjo. Skrbeti za hrano, stanovanja, obleko, obutev in perilo, je danes delo izredne energije, zato vsa čast dobrodelni pisarni za to telesno delo usmiljenja.

svojih zahtevah do umetnosti veliko dalje kot pripadniki katerega koli drugega svetovnega nazora. Za glavno nalogo um. so imeli rdečo agitacijo. Narodnosti, ki je za kulturo nekaj bistvenega, so pripisovali le tišto formalen pomen.

Liberalizem je omogočil kulturno boljševiško penetracijo.

Kako da so mogli kulturni krogi prežeti tako važen in nevaran pojav, kot je bil kulturni boljševizem? Kako da niso zastulili, da ne gre le za stilne posebnosti in novo tematično v književnosti, tudi ne za indiferentne, slučajno nastale idejne tokove, marveč za načrten nasok na kulturo, za poskus, napraviti iz kulture bojno sredstvo za širjenje komunizma? Vzrok moramo iskati v miselnih anarhiji, ki jo je povzročil v evropskem kulturnem življenju liberalizem. Zaradi liberalizma se je razpasla nevarna indiferentnost do vseh mogočih nazorov, tudi do takih, ki so bili namenjeni naravnost na razdiranje osnov družbe.

Zaradi liberalno pojmovne svobode se je smela javno širiti množica zmot. V imenu svobode tiska so se širili nevarni nazori po knjigah in časopisih. V imenu svobode vere in vesti se je širila brezvestnost in nemoralna, se je rušila vera. Pod krinko čiste umetnosti in esteticizma pa se je začel bohotiti naturalizem.

Ko je obveljalo naziranje, da je umetnost onstran dobrega in zlega, je dosegel naturalizem ailen razmah. Literatura si je stavila za nalogo, da odkriva in opisuje človeka-živala, zato ji ni bila nobena enov preveč umazana. In naturalizem je mnogo prispeval k moralnemu propadanju narodov. Množice so hlastale po pornografski literaturi in se moralno kvailje. Na-

Naloge kmečke pisarne

Držati zveze z oblastmi, gospodarsko pomagati beguncem in jim nuditi pomoč pri posredovanjih, pa je naloga Kmečke pisarne. Ta pisarna nudi beguncem pomoč z raznimi priporočili, osebnimi in pismenimi prošnjami in predlogi pri oblasteh in pri raznih ustanovah. Prevzema prijave za terjatve od italijanske oblasti za vse, kar so Italijani ljudem ostali dolžni, ko so jim izsekali gozdne parcele, rekvirirali živino, zaplenili rano blago, pa vsega tega niso plačali. Na to je prizadeti begunci prihajajo v Kmečko pisarno glede tega po informacije navodila. — Prav tako posreduje Kmečka pisarna, da očistevalna vojska izplača vse one račune za reči, ki jih je očistevalna vojska nabavila pri svojih obhodih na deželi. Denar za nekatere obline je že nakazan. Pri predložitvi teh računov je treba dveh priči, da je bilo blago res odvzeto in pa dveh zapriženih cenilcev, ki ocenita vrednost odvzetega blaga. Vse to potem potrdi pristojna občina.

Kmečka pisarna je stavila oblastem predlog za preskrbo soli, tobaka, kvasa in drugih najpotrebnejših življenjskih potrebščin za podeželje, ki še ni nadzorovano po domobranski vojski. Sol in drugo bi ljudstvo dobivalo v zameno za poljske pridelke, oni, ki pa ne zmorejo žita, pa po drugem ključu.

Po predlogu Kmečke pisarne si morejo kmetje najeti tudi posojilo do 50.000 lir. Pogoji so na razpolago v Kmečki pisarni.

Vsaj v glavnem je zadosteno vinogradnikom z galicim nadomestkom za vinograde, ki ga je po Kmečki pisarni preskrbel Gospodarska zveza v Ljubljani.

Za pogorelce in one, ki so bili izropani tudi poljskega orodja, je nekoliko poskrbljeno s plugi, ki jih bodo mogli nekateri dobiti.

Kmečka pisarna sodeluje tudi pri gospodarski obnovi z nasveti, predlogi in prošnjami. Mnogo vasi je požganih, že sedaj je treba misliti na obnovo: kje nabaviti material, narediti točen načrt za novo vas in oblasti zainteresirati, da se podeljuje v veliki meri pomaga. Saj je ravno podeljevali največ plačalo krvnega davka na oltar naše domovine in tudi največ trpelo na gospodarski strani, zato je treba, da oblast največ poskrbi za obnovo vasi in trgov.

Tisti, ki so gorje povzročili, ga bodo morali tudi lajšati

Naša Kmečka pisarna je podružnica centralne Kmečke pisarne v Ljubljani, ki načrtno, po izvedenih in strokovnjakih izdeluje načrte za obnovo naših vasi in tudi išče potov, po katerih bodo dotekali viri, da bo krilo to ogromno delo, ki nas vse čaka. Iz obubožanega podeželja ne bo mogoče najti studentov denarnih virov. Zato pa moramo jasno pribiti, da oni, ki so to naredno gorje povzročili, morajo in bodo morali doprinesiti težek delež in hudo davek pri obnovitvenih delih. Če nam komunisti ne morejo vrniti življenj toliko nedolžnih Slovencev, bodo pa morali iz svojih virov in s svojimi žulji vsaj delno sodelovati pri gospodarski obnovi slovenske dežele. Ogromno delo, ne le govorjenje, nas čaka v bodoče.

Danes ob pol 9 vsi na protikomunistično zborovanje pri Devici Mariji v Polju

Spremembe v potniškem prometu

Pričenši s ponedeljkom, 7. avgusta 1944 odhaja do nadaljnjega iz Ljubljane mešani vlak proti Vrhniki ob 19.25 in prispe v Vrhniko trg ob 20.5, zato pa izostane na isti prgi mešani vlak, ki sedaj odhaja iz Ljubljane ob 18.25 in prispe v Vrhniko ob 19.5.

Kulturni boljševizem

(Nekaj pogledov v preteklost)

Nevarnosti kulturnega boljševizma smo se prav zavedali šele, ko je bila komunistična revolucija pri nas v polnem teku in smo med komunističnimi aktivnimi borci na terenu videli tudi številne prejšnje »kulturne delavce«. Kakor do začetka revolucije mnogi niso videli — ali niso hoteli opaziti — podtalnega komunističnega dela za pripravo revolucije, tako se do prihoda kulturnikov v hribe marksizmu ni zjasnilo, kako tesno se zveže med organizacijskim in idejnim vodstvom komunistične stranke in med kulturnim boljševizmom.

Ze beseda sama, kulturni boljševizem, je marksizmu zbujala pomisleke, češ ali nismo vendarle preveč črnogledi in nestrpi, ko uporabljamo ta naziv za rdečo leposlovje. Često smo se zatekali k tolažbi, ki je bila pri nas precej v navadi: govorili smo, da se je treba osvoboditi čisto časovnega, tendenčnega, celo strankarskega gledanja na eline pojave in jih presoati popolnoma objektivno, priznati, da tudi kulturni boljševizem zajame del resnice pri slikanju naših socialnih in političnih razmer.

Padli smo v naš etari, skoraj dedni greh politanstva, greh, zaradi katerega smo nekoč zapustili Mahničovo linijo in delali kompromise z liberalizmom. Zaradi tega greha smo raje iskali drobce resnice pri neaprotičnih, — iz strahu, da ne bi bili do najvišje mere objektivni (ali to v resnici ni bila skrb za objektivnost, bil je strah pred nasprotniki), — kakor da bi se oklenili celotne resnice katoliških idej. Zaradi te napake so poskušali nekateri

literarni zgodovinarji pokatoličniti po smrti številne naše literate, ki so bili za življenja zagrizeni svobodomisleci ne samo po nazorih, ampak so svoj liberalizem izpričali tudi z organizacijskim političnim delom. To je bil greh, ki so ga ponavljali mladinci, ko so iskali resnice o Cerkv, njenem obstvu in pristnem krščanstvu mnogokrat pri protestantih, modernistih in pri nekrščanskih filozofskih sistemih, z mržnjo pa so govorili o katoliški sbo-lasni filozofiji.

Najusodnejše posledice je imel naš dedni greh ob pojavu komunizma. Spet so nekateri s posebno elastiko brekali po komunizmu, da bi izkopali iz njega drobce resnice in zmagovalno razglasili svoje odkritje. Pri iskanju drobca resnice pa se je že zgodilo z njimi to, na kar je komunizem preracunano gradil svojo agitacijo, kar je vedno nujna zakonitost prevelikih simpatij do premajhne količine resnice, pomešane z velikimi zmotami: niso mogli spoznati in prav preoditi nevarnosti komunističnih zmot.

Od tod si moremo razložiti početje ljudi, ki so imeli v dobri veri nastopanje proti kulturnemu boljševizmu za prenapetost. Njim se je dozdevalo, da gre pri kulturnem boljševizmu le za močno socialno usmerjeno literaturo. Upali so, da je salonski boljševizem kulturnih boljševikov vse nekaj drugega kot krvavi komunizem okdobreke revolucije, da je to morda le moda, le buržujska prekrojitev marksizma za vzbujanje človekoljubnih čustev pri malomeščanstvu. Enejeti in kritiki so znali najti za to še lepše izraze,

Govorili so o občečloveški problematiki komunističnega leposlovja; o razkrivanju občutij ponižanih in razžaljenih, o elementarni upornosti, kakor so evfemerično imenovali boljševiško načrtno ustvarjanje revolucionarnega razpoloženja.

Toda rdeče leposlovje je veliko več kot meščanska izdaja marksizma. To je načrten nasok komunizmu sovražnih ideologij pod estetsko oblikovano krinko; je ustvarjanje idejnega vzdušja, v katerem more komunizem popolnoma odkrito in določno pokazati svoje idejne osnove. Rdeče leposlovje je prva, daljna in navadno v legalnih oblikah izvršena priprava na pohod komunističnih upornih množic, tem bolj nevarna, ker se izvaja skoraj neopazno, aensim sine sensu.

Komunizem je brez pomislekov uporabljal leposlovje za svojo agitacijo. Ni se oziral na zahteve čiste umetnosti, ki so jo nekateri tako goreče zagovarjali. Ne le da so komunisti napadali vsakršno umetnost, ki je širila komunizmu nasprotno idejo. To bi bilo za večino ljudi — razen morda za zastopnike čiste umetnosti — razumljivo. Komunisti so hoteli, naj jim vsa kultura, tudi znanost in umetnost, naravnost služi. Lenin je dejal nekoč Gorkemu, ko sta govorila o kulturi in kulturnih delavcih: »Kdor ni z nami, je proti nam. Ljudje, ki bi bili neodvisni od zgodovine, obstoje samo v domišljiji! Realno, da so nekoč živeli taki ljudje — danes jih ni in jih ne more biti. Nihče jih ne potrebuje.« (Maksim Gorki, Erntenerungen am Zeigensosen, Malik. Verlag, Berlin, str. 250.) To je veljalo tudi za književnike. Nihče ne potrebuje nevturalnih, v vrtoglavce parnaške višine zamaknjenih literatov, posebno ne do največjih ostrin radikalni boljševizem. Boljševiki so šli v

turalisti pa so skomizali z rameni, češ, kaj to nam mar.

Proti naturalizmu se je rodil odpor. Toda šlo je le za nov stil, ne za bistveno nove nazore. V literaturi je prevladovali larpurlarizem, ki je dopuščal polemiko samo glede formalne dovršenosti, odklanjal pa je vsako moralno vrednotenje umetnosti. Larpurlarizem je razžaljal, da je umetnost zaradi umetnosti, da umetnost ničemer ne služi in se mora zato podvreči samo umetnostnim, estetskim, ne pa tudi nravnim ali kakršnim koli drugim zakonom.

Larpurlarizem je šel še dalje: literarni sladostrastniki so zahtevali ne le, da se v umetnost ne vnašajo nobeni ideološki kriteriji, marveč tudi, naj se umetnik vzdrži vsake ideološke opredelitve ali naj je vsaj ne kaže v umetnini. To je bila zahteva po »čisti, netendenčni« umetnosti.

Umetnost naj bi se po nazorih larpurlarizma umaknila iz območja ideoloških borb v idejno zatišje. Umaknila naj bi se pred življenjem, opazovala naj bi ga z zapečkom, fotografsko naj bi posnemala dogajanje okoli sebe, ali ga kvečjemu še lirčno podoživljala in ga ogrinjala z rožnato tendenco. Umetnost je s tem obojejana na otočni liriizem, na vegetarijansko opazovanje narave in idilično preprosti stvar, na ekepos ali kvečjemu še na cinčni posemb. Sama se odpoveduje vlogi, ki ji je usojena: da soustvarja nove smeri in daje nove ideje v valovanju človeških zgodovine.

Toda umetnost učinkuje, četudi nima tega namena. Če ne vodi in ne utira novih poti, pa lahko zavaja ali ljudi upava, da ne vidijo resničnih problemov, kakot je to delala velikokrat neživiljenjska »čista umetnost«.

(Dajle.)

Po Ribniški dolini je zavel nov duh

Ribniški domobranci so že toliko očistili svojo okolico komunističnih tolp, da z orožjem nimajo več dosti dela. Sem in tja se še primeri, da pridejo tolovaji po kakšno živinco ali drugo blago v okolici vas, pa se jim je že ponovno priporočilo, da so jim naši fantje prekrizali dolinske načrte. Pač pa se včasih še pojavijo, proti katerim so začeli zadnji domaobranci v Ribnici sistematično boj.

Boj resnice proti komunistični laži

Nekak uvod v to prepotrebno delo je bil proglas ribniškega župana g. Škrabca 26. julija 1944. Ta razglas je bil razširjen na nešteli lističih po vsej Ribniški dolini in je del našim ljudem oporo, da se niso več strašili komunističnega terorja, ampak so terencem tudi v obraz povedali, da je njihov posel poguben za narod.

Poslej so domobranci izvidnice na svojih obhodih puščali propagandne lističe, zlasti so gledale na to, da so dobili ljudje, ko so odhajali od nedeljske maše, dovolj časopisov in drugega protikomunističnega čtiva. Zlasti za hišice, ki jih je izdajala ribniška posadka, je bilo toliko zanimanje, da so ljudje razspravljali, če kdaj niso bili na razpogajajo kakor navadno. Poleg malih lističev so domobranci redno izoblašali večje risane lepake, karikature in idejne slike, katere je spremljalo besedilo. Ljudje, prejeti komunističnih čenč, so z veliko vsuho pozdravili delo domobrancev.

Med ribniškimi ljudstvom so prav za prav največ škodo napravili komunistični mitingi. Ljudje so jih obiskovali, mnogi prisiljeni, drugi iz radovednosti, zopet drugi iz prepričanja. Na teh mitingih so komunisti slabili odpornost ljudstva do njihovih pogubnih naukov. Marsikdo je celo nasledil njihovim obljubam in se vnel za komunizem.

Proti strupu teh mitingov je bilo treba postaviti domobranci zborovanja.

Protikomunistična zborovanja so strla rdeči agitacijski teror

Prvo tako zborovanje je bilo v Jurčevici v nedeljo, 16. julija. Po deseti maši so domobranci povabili ljudi na zborovanje. Govornik-domobranci je v klenih besedah orisal čisto domobrancijsko gibanje in tako navdušil poslušalce, da so na poziv domobrancijskega poveljnika navdušeno zapeli slovensko himno in pomagali tudi pri petju domobrancijskih pesmi. Kljub temu, da je bila vse do

takrat komunistična agitacija v kraju zelo močna in da so tudi med zborovanjem ljudje s strahom pogledovali, če jih kaka komunistična obveščevalka ne opazuje, je bil zlasti domobrancijski govor večkrat prekinjen z navdušenim vzklikanjem in ploskanjem. Ljudje, ki so prej trepetali pred komunisti, so sedaj dobili pogum, komunistični somišljeniki pa so videli, da je njihova vloga žalostno propadla. Glas o tem zborovanju je šel po vsej dolini.

Drugo zborovanje je bilo v Sodražici v nedeljo, 25. julija, in sicer po jutranji maši. Trg, v katerem je po zaslugi komunističnih osvobodilcev veliko žalostnih ruševin, je bil kljub temu močno rdeče usmerjen. Ko je domobrancijska oglednica v jutranjem hladu prikoralala v trg, so jih skozi okna marsikaterih hiš ljudje kar nekam nezaupno spravevali z očmi: »Kaj neki bo pa danes?« To so si pač mislili razni funkcionarji. Ko bi se šlo, če so se jim tresla krilca. Medtem je bila v cerkvi še služba božja — udeležba je bila to pot posebno velika, saj je bilo žegnanje — so domobranci ves trg posuli s protikomunističnimi letaki. Iz Ribnice so prinesla dekleta »Črne bukve« in druge knjige, ki govore o pogubnosti komunizma, ter jih prodajala po hišah. Zlasti »Črne bukve« so vzbudile veliko zanimanje.

Ko je ura odbila pol osmih, so se vsi ljudje iz cerkve. To je bilo presečenčje. Nekaterim so se obrazi veselo razjasnili, ko so videli, da se pripravljajo zborovanje, na obrazih nekaterih Sodražčanov pa si opazil nekak preplah. No, pa ni bilo nič hudega. Velika množica se je zbrala okrog govorniškega odra, ob katerem so vihrale zastave.

Slovenska pesem preglasi internacionalo

Po končanih govorih je mogočno zadonela pesem »Hej, Slovenci«. Lep je bil pogled na stare moše, — kako so spoštljivo sneli klobuke z glave in strumno peli. Marsikateri materi so prišle solze v oči. Glasovi otrok in deklet so hoteli prepričati mlada grla domobrancev. Sledile so domobrancijske pesmi. Tudi po koncu zborovanja ljudje kar niso mogli z mesta. Tako jih je prevzela domobrancijska pesem, ki bi jo hoteli kar naprej poslušati.

Po končanem zborovanju je bila v cerkvi posebna maša za domobrancijske. Seveda so prišli v cerkev tudi doma-

čini in poslušali prelepo fantovsko petje nabožnih pesmi. Tudi ljudje, ki so prišli k deseti maši so slišali petje domobrancijske, saj so prav takrat našli fantje v strumnem koraku, pojoč korračnice, odšli iz Sodražice proti Ribnici. V Ribnico je prišlo že nešteto prošenj, naj bi se v Sodražici čimprej ponovilo protikomunistično zborovanje.

Naslednjo nedeljo, 30. julija so odšli domobranci iz Ribnice v Velike Poljane. Tudi tu so pripravili domobrancijsko presenečenje, ko so v času med prvo službo božjo postavili na trgu govorniški oder in vse lepo okrasili z zastavami. Po maši se je vsa množica usula iz cerkve okrog govorniškega odra. Za uvod so domobranci zapeli domobrancijsko himno. Udarca pesem je že rešila ljudi tistega trepetu pred komunističnimi ovaduhmi, ki se ga vse doslej niso mogli iznebiti. Ko pa je prvi govornik v živih besedah orisal »zlati svobodo«, ki so jo prinesli kraju komunisti in se spominjati terencev in tajnih obveščevalcev, ki so v veliki meri krivi vse nesreče, je prišel v ljudih na dan ves bes do rdečih zločincev. Začeli so vpiti: »Smrt jim! Na gnoj z njimi! Ven iz naših vrst!«

Drugi govornik je v lepih besedah očrtal domobrancijsko misel. Pokazal je poslušalcem vso grozoto, ki so jo in bi jo še prizadejali komunisti našemu narodu, ako ne bi ob pravem času prišli njegovi najboljši sinovi za orožje in ustavili krvavi pohod komunistične pošasti. Po govoru je mogočno zadonela himna »Hej, Slovenci«, ki so jo peli močno z odkritimi glavi. Ko se ljudje kljub temu, da je bilo zborovanje končano kar niso mogli raziti, so začeli domobranci prepevati narodne pesmi. Ljudje so jih obkolili in pomagali prepevati.

Besedam so sledila dejanja

Vzkliki poslušalcev ki so prekinjali prvega govornika, ko je omenjal domače terence in druge komunistične ovaduhe in izdajalce, so prišli res od srca in zato ni ostalo le pri njih. V več primerih celo sosedje niso hoteli več spregovoriti niti besedice s komunističnimi simpatizerji in so jih tako res izločili iz svoje srede. Za zločine in nesrečo, ki so jo povzročili ti komunistični pomagači, to vsekakor ni pretrga kazen. Po shodu so šli domobranci v cerkev k svoji službi božji. Uspeh zborovanja je bil vsekakor velik: strl je bil komunistični teror. Postenjakji so dobili pogum, komunistični privrženci pa se poslej niso več upali širiti komunističnih laži, ali kaj drugega storiti v prid tolovajem.

Po teh zborovanjih je zavel po vsej ribniški dolini čisto nov duh. Prej je na ljudih ležala nekakšna mora. Cel v vaseh, kjer je bila večina ljudi ves čas protikomunistično usmerjena, so imeli kljub temu terenci glavno besedo, ker se jim nihče ni upal povedati resnice v obraz. Sedaj pa je tem pijavkam za vedno odklenalo. Ljudski srd na komunistične privržence je toliko, da prehaja celo v tiste predele, kjer je še komunistično strahovanje.

Protikomunistično propagando močno podpirajo knjižice »Kri mučencev«, »Malikovanje zločinca« in »Črne bukve«. Kdor si vsega ne more kupiti, si izposodi. Knjige gredo od hiše do hiše, bere jih vse, staro in mlado. Propagandni lističi, ki jih razširjajo ribniški domobranci neprestano vžigajo v ljudih nov ogenj borbenosti proti rdečemu zločinstvu.

Pomemben uspeh propagandnega dela ribniških domobrancev je tudi v tem, ker ljudje kjer koli pridejo v stik s tolovaji, nagovarjajo prisilne mobilizirance, naj zapuste zločinske tolpe. Zlasti Primorci so za take nasvete zelo dovzetni. Večina jih sicer skuša priti na svoje domove, so pa tudi taki, ki se boje, da jih ne bi na dolgi poti zajela kaka komunistična tolpa in se podajo kar v Ribnico.

založbi »Klase« (knjižarna Jože Žužek) kot prvi zvezek Znanstvene knjižnice, pod glavnim uredništvom dr. Ložarja ter s sodelovanjem dr. Breznika, dr. Grafenauerja, dr. F. Kotnika, ravnatelja Fr. Marolta, Borisa Orla in dr. S. Vilfana. Tako naj velja ta knjiga (350) za nekakšen priročnik vsem, ki se hočejo poučiti na hitro roko o problemih, stanju in dognanju slovenske etnografije, pa tudi za osnovo, na podlagi katere naj se odsele sistematično razvija dopolnjevanje spoznavanja slovenske stare ljudske kulture kot temeljne plasti slovenske visoke narodne kulture.

Prav zato, da se utemelji etnografija kot znanost zase ter da jasno stopijo pred nas smisel, naloga in metoda te vede, je postavil dr. Ložar na čelo članek »Narodopisje, njegovo bistvo, naloge in pomen«. To je prvo takšno razlaganje v naši književnosti ter zato načelne in pionirske važnosti. Ložar tu podaja razliko med narodom in ljudstvom, med ljudsko kulturo in visoko kulturo, med etnografijo in etnologijo, vse samo pojmi, o katerih se še vedno debatira med znanstveniki, pa mora imeti o njih jasnost, kdor hoče pravilno umevati narodopisje. Navaja razne teorije, ki se pojavljajo v sodobnem etnografskem slovtvu, ter postavlja svoje pojmovanje etnografije kot vede, ki popisuje in gradi sintezo o ljudski kulturi (materialni in duhovni) ter pripravlja gradivo za etnologijo, ki daje temu gradivu smisel in cilj ter utorja zakonitost kulturnega vznika in razvoja. Tako je prvič jasno

Kakor rodovitna trta ob hiši ...

Ob hiši je rastla močna stara trta, ki je rodila vsako leto zdravo grozdje. Vsi so jo čuvali in skrbeli zanjo, da bi čim lepše uspevala. Sosedovi so imeli usnjarsko delavnico in so si želeli, da bi tudi oni imeli ob hiši takšno trto. Vsadili so mlado lepo trto, rasti pa ni mogla. Vajenci so jo zalivali z umazano vodo in pomočniki z vsako grdobijo. Gnusna vloga je pronicala do korenin, ki so začele gniti, in trta je usahnula.

To je podoba. Prav tako namreč zamira življenje našega naroda. Nekdaj so naše matere živele sveto in čisto, današnja ženska mladina pa kvari gnusoba, ki jo koti sodbena nenravnost. Komunisti vedo, da dekleta ne bo maralo za komunistične nauke, dokler ne bo poteptalo svoje poštenosti. Zato jo skušajo komunisti dobiti na drug način. Počasni zastrupljajo domišljijo z grdimi podobami dražijo telo z mehužnostjo. Govori o lepih stvarih, o svobodi, o neki svobodi v ljubezni, o neki svobodi tudi za dekleta. Dokler dekleta ne pade in ne spozna sužnosti greha. Ko pade enkrat, jo pahnejo znova v greh, dokler ne oživi v njej z vso silo strasti, ki ne pozna več nobene ovire. Takrat je dekleta

zrelo za komunizem, takrat je dekle zrelo, da postane — žival.

Kako naj se po vsem tem o današnji ženski mladini uresniči beseda psalmistova: »Tvoja žena bo kakor trta ob tvoji hiši, tvoji otroci kakor oljčne mladike okrog tvoje mize.« Psalmist gleda mlado trto, ki raste, in zre v bodočnost ter se raduje: »Srečen boš in dobro ti bo.« govori možu. Nekje ga čaka dekle, ki mu jo je Bog namenil. Cisto in nedolžno preživlja svojo mladost, da bo mogla prinesiti srečo. Mogla jo bo prinesiti, pa naj se ves svet ruši okrog nje; ona bo prinesla možu in otrokom srečo v vsakih razmerah.

Toda za mlado trto je treba skrbeti, ne smemo je hraniti s strupom. Ženski mladini zdravih naukov in ne grdobije!

Zdi se, da je danes sam satan na delu in hoče na vsak način pogubiti žensko mladino. Dekle ne more ostati stanovitno, če ji ne pomagajo Bog, starši, vzgojitelji in okolje. Morda včasih molimo kar tjavdan in ne vemo, zakaj molimo. Dajmo svoji molitvi velik in svet namen, molimo ta teden za čistost naših slovenskih deklet.

Posebna nagrada za hrabre komuniste: pobirati smejo čike

V komunističnih tolpah so politkomisarji tisti, ki morajo skrbeti, da se plen pravično deli. V okrožnicah, ki jih dobivajo od svojega predstojnika politkomisarja pri glavnem štabu NOV in POS Krajerja, vedno berejo, da je treba opustiti pri delitvi plena enakost pa tudi skupno last. Če ukrade tolpa kje kako urvo, še kolikor toliko dobro obleko, nahrbtnik ali pas, mora vse to oddati politkomisarju, ta pa potem plen razdeli med najbolj hrabre borce. Zadnjič so bili v Podgorju hrabri komunistični bojovníki deležni posebno imenitnih darov.

Domobranci so bili pred časom precej dolgo v Podgorju, odkoder so prignali komuniste. Pa niso se bojevali le z orožjem, prinesli so s seboj tudi veliko časopisov in knjižice. Vse hiše, kozele in plitove so prepleli z letaki in vsa pota so tik pred odhodom posuli z letaki, namenjenimi komunistom. Nato so se domobranci za dva dni umaknili, potem pa se spet vrnili v Podgorje. Tudi so zvedeli od domačinov marsikaj zanimivega.

Clovek bi pričakoval, da bodo najprej planili komunisti po prihod v vas na domobrancijski propagandni material in tako spet dali kraju komunistično zunanost, ko bi postala spet vidna po zidovih njihovih znamenja. Toda ne. Prva politkomisarjeva skrb je bila, da bi nagradil najhrajše borce. Dal jim je monopolno pravico, da smejo le oni pregledati vse ceste in vrtove ter pobrati vse čike, ki so jih odvrgli domobranci. Lahko si predstavljate, kako so bili veseli komunistični junaki, ko so po vseh štirih lazlih po poteh in od časa do časa radostno dvignili ne baš prav kratke čike.

Ko se tako ni bilo več bati, da bi bila katera od teh dragotin po nepravdnosti uničena in poteptana, so začeli so jih prinesli domobranci, obenem pa so pobrali ljudem tudi vse blago, ki so ga zadnji čas prinesli iz »neosvobojenega« ozemlja. Tako sol, vžgalice in eladkor. Tudi nekaj civilnih oblek so pokradli, med njimi dve gasilski bluzi, v katerih bodo prav gotovo nastopali kot »Angležiči«.

Zatemnitev je od 6. avgusta od 21.30 do 5

Iz Trsta

Izdajanje novih tobačnih izkaznic bo prihodnji teden in sicer po abecednem redu. Tisti, ki jih slučajno ne bi prejeli, jih bodo mogli dobiti šele po končanem razdeljevanju.

Maksimalne cene sadju so: hruške na debelo 11 lir, na drobno 13,40 lir, breskve na debelo 12,50 lir, na drobno 15 lir, slive na debelo 9 lir, na drobno 11 lir.

Dekle je pregnalo tatove. Jurij Marchesini, stanujoč v Rossettijski ulici št. 31, je prišel domov na kosilo in pustil pred hišo avtomobil. Med njegovo odsotnostjo so se približali tatovi, ki so že poglali motor in peljali avto komaj do Buonarrotijeve ulice, ko je to videla hčerka hišnice, ki je prišla klicati na pomoč. Tatovi se so skočili z voza in odhiteli v neznano smer, avto pa, ki je bil v teku, se je brez vozača zaletel v zid in s tem nastala škoda okrog 14.000 lir.

Smrtina nesreča na kolodvoru. 42 letni železničar Teodor Bastiani je moral premakniti vlak na drug tir, pa je tako nesrečno padel, da mu je zašla noga pod kolesa in mu jo je odrgalo. Takoj so ga odpeljali v bolnišnico, kjer pa je par ur nato umrl.

Prometna nesreča. Na Grumulski obali se je avtomobil zaletel v tovorni avto. Pri trku je bil ranjen 46 letni Gustav Kranič, vendar pa k sreči ni dobil hujših poškodb.

Dekle odšel od doma. Že od sobote zjutraj pogrešajo starši 12 letnega Darija Pivdorija iz Vidma. Odšel je od doma, pa se do zdaj še ni vrnil.

Pošta za prizadele ob letalskem napadu, ki so spremenili svoje stanovanje, leži na glavni pošti in jo morejo prizadeti tam dvigniti.

Tatvine med letalskim alarmom so množile. Zlikovci se prav gotovo ne zavajajo, da tiste, ki izkoristijo letalski alarm ali bombni napad za svoje umazano početje, zadene mnogo hujša kazen kot navadne tatove.

SPORT

SK Ljubljana. Pozivam vse igralce prvega in rezervnega moštva, da so danes zagotovo udeleženi obveznega treninga. Igrali bomo na dva gola. Začetek treninga ob 8.30. — Načelnik.

Vse nogometaše padovanskega taborišča pozivam na važen sestanek, ki bo v ponedeljek, 7. t. m., ob 19.30 v gostilni Lovšin v Gradišcu. V. Žitnik, zagotovo. Važno in vsi, prosim.

Danes ob pol 9 bo pri Dev. Mariji v Polju protikomunistično zborovanje

Poljski farani se bomo zborovanja udeležili vsi, vabimo pa iskreno tudi vse naše prijatelje iz Ljubljane in okolice. Ljubljancani se lahko pripeljejo na zborovanje z avtobusom, ki bo odpeljal iz Tavčarjeve ulice ob 7 in 7.45 zjutraj.

KULTURNI OBZORNİK

Slovensko narodopisje

Veda, ki je pri nas — kar se sistematičnega obravnavanja tiče — najmlajša, a se je v zadnjem času neizmerno najbolj razmahnila, dobila novo vrsto delavcev in novega poleta, je gotovo slovensko narodopisje. Svoj čas je bila predmet navdušenim romantičnim rodoljubom, ki so v zapisovanju narodnega blaga videli le veliko narodoljubno delo ter so v tem pogledu resnično zapustili precej velpomembnega dela za sabo. Toda vse to zbiranje je bilo brez metode in sistema, ni bilo znanstveno fundirano, bilo je priložnostno ter ni težilo k celotni sintezi vsega poznavanja duhovne in materialne stare slovenske kulture, ki je predmet narodopisja. Pod vplivom tistih etnografov, ki duhovne stvarine gledajo le pod vidikom naroda in njegove organske rasti, se je v zadnjih časih v svetu začelo novo gibanje za poživitev narodne tradicije, kakor se kaže v običajih in segah, začeli so celo urejati živo sodobnost po emernicah, iščočih opore v etičnih in kulturnih vrednotah, ki so se izkazale kot pozitivne v preteklosti naroda. Tako sociološko gledanje na etnografijo kot sodobnost usmerjajoči družabni princip, je dvignil zanimanje za to vedo v svetu, pa tudi pri nas, kar je rodilo celo vrsto mladih, devotnih in z elanom nastopajočih etnografov, ki so prihajali na to polje ce-

lo z drugih, sorodnih znanstvenih panog. Eden teh je sedanjí ravnatelj Etnografskega muzeja dr. Ložar, ki je prišel v etnografijo iz sorodne vede arheologije. Kajti arheologija je v zelo ozki zvezi z etnologijo, veda o vzniku duhovnih kultur pri primitivnih narodih, ki stoji v temelju etnografije, veda, ki zbira in opisuje ljudske kulture v območju že civiliziranih visokih kultur. Arheolog dr. Ložar je tako prinesel v slovensko etnografijo tesen stik s prakulturami, predvsem z materialnimi prakulturami, kar se je pri nas doslej precej zanemarjalo, pa tudi teoretično sistematičnost in metodo, ki je v obeh vedah — kot zgodovinskih znanostih — precej enaka. Kot ravnatelj Etnografskega muzeja, ki mu je poklicno na srcu razvoj etnografije kot vede, je spoznal veliko potrebo po sistematični registraciji najprej vsega, kar je doslej v slovenski etnografiji napisanega, po strokovni oceni vrednosti tega gradiva, pa tudi fiksiranju osnovnih pojmov etnografije kot vede ter nje metodičnega obravnavanja. Obenem pa je občutil potrebo tudi že po zboru vseh doslej znanih in mogočih ugotovitev gradiva in rezultatov, ki naj pokažejo, kako daleč se je slovenska etnografija že razvila, na katera področja je segla in kaj je dognala v sto letih svojega nesistematičnega delovanja. Tako je nastala ideja priročnega Narodopisja Slovencev, katerega I. del je izšel pri

označena sistematika narodopisne znanosti, ki se s to knjigo tako mogočno afirmira.

Ostalo gradivo podaja pregled narodopisnega delovanja na raznih področjih ter že prve zasnove za popolnejšo obdelavo posameznih poglavij, mimo katerih slovensko narodopisje ne sme iti. Tako je dr. Fr. Kotnik podal »Pregled slovenskega narodopisja«, zbral vso dosedanja literatura ter jo tudi vrednoti in razvojno podčrtuje. Članek je osnovne važnosti za informacijo o tem, kaj je o narodopisju pri nas že storjenega in napisanega. — Nato podaja dr. Ložar nekaj novih poglavij slovenskega narodopisja, ki se tičejo materialne kulture, s katerim se ni pečala stara romantična etnografija. Tako poglavja o naseljih in zemljišjih, o tipih kmečkega doma in hiše, ter zlasti novo o pridobivanju hrane in o razvoju gospodarstva sploh. Tu se etnografija stika z arheologijo, s početki vsakega človeškega kulturnega udejstvovanja, ki se začneja pri načinih dobivanja hrane, pa se razvija od vseh oblik narodnega gospodarstva. Tu je opis nabiranja rastlin, lovov in ribolovov, poljedelstva, planšarstva, živinoreje, ljudske čebelarstva, vrtnarstva, vrst ljudske hrane, o peki kruha itd. itd. Ti članki orjejo ledino v tej panogi, zato so seveda samo še bolj zasnove, kot dokončne izdelave, kajti v tej smeri je bilo napisanih še malo predel, kakršne zahteva vsaka dokončna sinteza. Okriva in nakazuje pa široko polje etnografskega udejstvovanja, ki bo zaposlilo še mnogo delavcev z zbi-

ranjem gradiva, pa tudi končnim ocenjevanjem. Ti članki tvorijo sredino knjige ter njh glavni poudarek, kajti spadajo v osnove vsakega prvotnega kulturnega udejstvovanja. — Mladi raziskovalec pravnih starin med Slovencev dr. Sergij Vilfan je tu podal »Očrt slovenskega pravnega narodopisja«. Najprej podaja temeljno razmotrivanje o nastanku ljudskega prava, na kar preide na slovensko ljudsko pravo in pravne običaje, posebno pa še na pravne spomine, kakor se kažejo v ljudskem izročilu in imenih. — Ena najdaljših razprav pa je »Pregled slovenskih ljudskih običajev«, kakor ga je podal Boris Orel, ki se je zadnje čase najbolj pečal z njimi. Pregledal jih je pod dvojnimi vidiki: 1. običaje, ki se nanašajo na rojstvo, ženitovanje in smrt, ter 2. kakor se vrste med ljudstvom v letnem času od pomladi do zime.

To je vsebina tega I. zvezka priročnika Slovensko narodopisje. Ni treba poudarjati, da je knjiga bogato ilustrirana ter tudi v tem pogledu odlična. Gotovo knjiga ne rešuje vseh naših etnografskih problemov, nakazuje jih, ureja jih in postavlja na trden temelj znanstvene metode. Daje informacije, odkriva problematiko in nakazuje rešitve. Predvsem pa vabi delavce na tako potrebno, a ne še dovolj obdelano polje slovenske etnografije. Vsem, ki so imeli zasluge za to knjigo, smo lahko hvaležni zanj in želimo, da bi II. zvezek čimprej izšel. Kakor vemo, se knjiga dobi do 15. avgusta še po subskripcijski ceni 180 lir, pozneje bo stala 220 lir. td.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Franc Robek. Po dolgi bolezni je spravljen z Bogom umrl v Ljubljani gospod Franc Robek, major v pokoju. Pokopali ga bodo v nedeljo, 6. avgusta ob štirih pop. iz kapele sv. Jožefa na Zalah. Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek, dne 7. avgusta ob 7 v cerkvi sv. Terezike na Kodeljevem. Najrajnemu sveti večna luč, vsem njegovim dragim naše iskreno sožalje.

OSEBNE NOVICE

Poroka. Poročila sta se včeraj v cerkvi sv. Franciška v Šiški g. Leskovec Vinko, uradnik pokrajinske uprave in gđc. Skalicky Erna, uradnica anagrafskega urada. Obilo sreče.

† Pogačnikova mama



Dne 4. avgusta je na svojem domu v Karunovi ulici 14 umrla gospa Marija Pogačnik. Rodila se je 31. 10. 1868 kot hči Marinkotovega Janeza v Jakopičevih hiši na Mirju. Njen starejši brat je bil že umrl Marinkotovega Janeza v Jakopičevih hiši na Mirju. Njen starejši brat je bil že umrl Marinkotovega Janeza v Jakopičevih hiši na Mirju. Njen starejši brat je bil že umrl Marinkotovega Janeza v Jakopičevih hiši na Mirju.

Leta 1876 je njen oče zezidal svojo hišo na Opekareki cesti. Kasneje je Marija Pogačnik kupila v Karunovi ul. 14 nekdanjo Novakovo hišo, ki je slovela kot ena najpremožnejših ter je kot simbol imovitosti imela zlat plug.

Ze s 24. letom je pokojna vodila samostojno zeljarsko obrt ter je s svojimi prvotnimi izdelki slovela ne le po Ljubljani, temveč je z njimi trgovala po vsej bivši Kranjski in Stajerski. Po 45 letih dela se je leta 1937 od obrti poslovila ter nadalje posevčala svojo ekro le še vrto, na katerem je delala prav do zadnjega in je v soboto, dne 29. julija bila s svojimi pridelki še na trgu.

Je to v širnem svetu nepoznana mamica, je pa tembolj poznana v Trnovem zaradi njenega plemenitega srca in njene dobrotne in globoke umevalnosti potrebe po katoliški prosveti.

Njena življenjska zasluga je bila predvsem v njeni ljubezni in dobrotljivosti napram vsem katoliškim društvom. Ko je videla s kakšnimi težavami se zaradi pomanjkanja društvenih prostorov bori trnovski prosvetno društvo in ostale katoliške mladinske organizacije, je brez slehernega prigovarjanja iz lastne pobude v letu 1923 izrazila željo, da proda svoja poslopja z vsemi zemljišči Stavbniki za drugi »Trnovski prosvetni dom«, in to z namenom, da se čimprej na tem zemljišču zgradi Prosvetni dom. S svojo brezprimerno pomočjo je omogočila zidavo sedanjega zasednega Prosv. doma. Najrečnejša pa bi bila, če bi se že dvigala na nekdanjem njenem zemljišču mogotna stavba Prosvetnega doma v Trnovem.

Bila je prava mati, čeprav ji Bog ni naklonil otrok. S svojo darežljivostjo in plemenitostjo je za vzgojo slovenske mladine ogromno naredila. Vseh podrobnosti na tem področju sploh ni mogoče opisati. Kdor jo pozna, ta sam prav dobro

ve. Tudi najmanjša zadeva ni ušla njeni skrbi. Največ sreče je uživala, ko je videla na društvenem prostoru (telovadščici) polno igrajočo se mladino, ki se je pod skrbnim vodstvom vježjala za bodoče naloge. Pri vsaki priložnosti je bila med najprijaznejšimi. Z mladostno vneto je pomagala pri igranju rekvizitov ter krepčala igralce s toplim čajem. Ceno sama je nekako nastopila na odru v igri »Mlinar in njegova hči«.

Prosvetno društvo jo je 9. oktobra 1938 v dokaz vdanega priznanja in hvalečnosti za njeno nesebično ljubezen do društva, plemenito delavnost in neomajno zvestobo izvolilo za častno članico.

Pokojna Marija Pogačnik si je postavila trajni spomenik, ki bo še bodočim rodovom v dokaz njene nesebične ljubezni do slovenske mladine in katoliških organizacij.

Hvaležni za vse njene dobrote in njena nesebična dela prosimo Vsemogočnega, da naj ji v obilni meri povrne vsa njena številna dobra dela. Ohranili jo bomo v trajnem spominu.

Naj sladko počiva v ljubljani slovenski zemlji!

ZGODOVINSKI PABERKI

6. velikega srpana

1806. leta je avstrijski cesar Friderik odložil rimsko-nemško cesarsko krono, 1871. leta je umrl slovenski pesnik in politik Miroslav Vilhar. Pesniškega izraza se je učil pri Vodniku in narodni pesmi. Bil je muzikalen in je svojim pesmim zlagal tudi naprave. Lirske pesmi je napolnil s preprosto, k anekdotički se nagibajočo erotiko, domoljubno in pokrajinsko vsebino. V episkih pesnitvah je opeval zgodovinske dogodke, notranjske narodne priprave, v basni je ustvaril nekaj dobrih pesmi. Poskušal je tudi v dramatik; napisal je melodramo Jamska Ivanka in vrsto veseloiger s skromnim besednim in situacijskim humorjem. Med njimi so prevodi in originali. Napravil jih je za čitalniške prireditve in so jih v 60. letih prejšnjega stoletja radi uprizorjali. Vilharjeve pesmi je jezikovno popravil Levstik, preden jih je 1860. leta izdal. Zaradi napovedov so se nekatere ljudstvu priljubile in ponarodele ter se razširile. Kot pristaš liberalnih načel ni nikdar popolnoma zlezel v Bleiweisovo politično strujo. — Ko se je v ustavni dobi pokazala potreba po slovenskem političnem glasilu, je 1863. leta začel izdajati časnik Naprej. Za urednika mu je izbral Levstika, ki je dvignil list do izredne višine za tedanje slovenske prilike in popolnoma zasenčil Bleiweisove novice. Toda zaradi Levstikovega radikalizma so tiskovne pravde list še isto leto uničile. V vsem delovanju se je pa Vilhar pokazal kot zrel, resen in pošten mož.

CERKVENI VESTNIK

Nedelja sv. Ignacija v cerkvi sv. Jožefa. Zunanjo slovesnost godu sv. Ignacija bomo praznovali v nedeljo, 6. avgusta. Ob 6 je orgelna sv. maša s pridigo o sv. Ignaciju. Ob 8 je pontifikalna maša s pridigo prevz. g. škofa dr. Gregorija Rožmana. Na koru spremlja pevski zbor tudi orkester. Na koncu blagoslov z Najsvetejšim. Nato bo tiha maša ob 9 in domobr. sv. maša.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Drzen njivski tat aretiran

Lastniki njiv na Ljubljanskem polju in ob Vilharjevi cesti, kakor tudi najemniki njivskih parcel so se zadnji čas hudo pritoževali, da se množe noč za nočjo tatvine krompirja. Tatovi so izkopavali kar po deset in več vrst. Pred dnevi se je posrečilo prijati drznega njivskega tatu v osebi priložnostnega delavca Franceta R., ki je po dnevi navadno delal na štokglajzuc. Ponoči pa je hodil na njive ter tamkaj kradel, kar mu je prišlo pod roke, tako krompir, čebuljo in druge pridelke. Ko je bil zasleden, so pri njem našli v nahrbtniku do 25 kg novega krompirja in do 5 kg lepe čebulje. Krompir in čebulja, ki ju je bil »narobkale« na neki njivi ob Vilharjevi cesti, sta bila vrnjena lastniku.

Dvakrat je prodal sol na črni borzi

Nace M. je etar 22 let, pošteno delo mu ne prija, rad se bavi s črnoborzijskimi kupčijami. Pred dnevi je nekemu svojemu znanu prodal 27 kg soli za 1080 lir. Ker jo kupec ni mogel takoj odnesti na svoj dom, sta se Nace in on sporazumela, da sta jo shranila v neko ljubljansko javno skladišče. Ko je bila sol vskladiščena, eta se oba lepo prijazno poslovila. Kmalu nato pa je Nace prijadral nazaj v skladišče in od skladiščnika zahteval shranjeno sol, ki jo je tudi brez nadaljnega dobil in odnesel. Nace je nato sol v drugič prodal še za višjo ceno, namreč za 1350 lir. Zaradi teh sleparških kupčij je bil Nace aretiran in izročen sodišču. V zadnjem primeru je sol prodal za 90 lir kilogram.

Aretacija nevarnega sleparja in tatu

V D. M. v Polju leta 1905 rojen in tja pristojni šofer brez posla Stane Trošt je postal nevaren kriminalni tip, ki ga je policija že dolgo zasledovala, a se je znal vedno spretno skrivati pred organi kriminalne policije. Imel je tudi legitimacijo na napačno ime Stane Trtnik. Naposled so ga vendarle razkrinkali.

S knjigo

„TAJNOSTI NARAVE“

bo »SVETOVA« slovenska poljudno znanstvena knjižnica zaključila svoj prvi letnik. Knjiga bo zelo zanimiva, posebno še, ker jo bodo pojasnjevale lepe in poučne slike. NAROČITE SE ŠE VI NA »SVETOVA«

Misliti je bolj potrebno kot brati. (Marden.)

Koledar

Nedelja, 6. velikega srpana: 10. pobinkostna: Gospodovo spremljenje: Sikst II., papež in mučenec.

Ponedeljek, 7. velikega srpana: Kajetan, spoznavalec in ustanovitelj reda: Donat, škof in mučenec: Favit, mučenec: Kasij, mučenec.

Torek, 8. velikega srpana: Avgustin, Katoš, škof: Ciriljak, muč.: Marin, muč.

Operno gledališče

»Aida«. Premiera. Red Prvi. Ob 17.

Kino Matice

»Akordi življenja« ob 10.30, 15, 17 in 19.

Kino Union

»Platno iz Irake« ob 10.30, 15, 17 in 19.15.

Kino Sloga

»Jastreblja Wally« ob 15, 17 in 19.

Kino Kodeljevo

»Materina ljubezen« ob 15, 17 in 19.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarni: v nedeljo: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Trnkoczy, Mešni trg 4; mr. Cestar, Selenburgova ulica 7; v ponedeljek: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Deu, Gospodova cesta 4; in mr. Bohino, ded., Rimska cesta 31.

Zdravniška služba

Nedeljsko zdravniško službo ob opravljal od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 mestni višji zdravnik dr. Oiber Fran. Ljubljana, Stefanova ul. 7, tel. 26-41.

Obvestila Prevoda

Delitev kondenziranega mleka

Od 6. do 10. t. m. dobi mladina od 9 do 18 let po 35 dkg kondenziranega mleka na odredek »C« 46 dodatne živilske nakaznice.

Mleko dela v mlekarne:

Za Viš in Rožno dolino: Span, Predjamska 53 in Vodnik, Tržaška 26; za Šiško: Grušen, Celovška 101 in Rupena, Jernejeva 2; za Bežigrad: Rožek, Janševa 2 in Vidic, Stančičeva 1; Za mesto: Bevc, Františkanska 6, Levka, Miklošičeva 40, Korelec, Kongresni trg in Kroupa, Erjavčeva 2; Za Moste in Kodeljevo: Potokar, Pokopališča 1 in Krašna, Bohoričeva; za St. Peter, Sv. Kriš in Poljane: Kovčič B., Sv. Petra cesta; za Trnovo in Dolenjski predel: Rož, Rimska cesta 2. Cena 25 lir za kg. Mleko je treba dvigniti v predpisanem roku, sicer zapade.

Delitev jaje

V svojih stalnih mlekarnah dobe po 2 jajci otroci do 10 let na odredek D5, C5, M5 nakaznice za mleko, nekatere šene pa po 4 jajca proti predložitvi nakaznice za mleko. Cena lire 4 komad.

Bonboni na odredek Avg. 17 in Abe 24 se dobijo pri Bon Bon, Miklošičeva 30.

Popis živine

Kmetijski oddelek pokrajinske uprave je začel po občinah in kmetijskih referentih zbirati statistične podatke o stanju živine, perutnine in čebelnih panjev. Te podatke je kmetijski oddelek zbiral vsako leto jeseni, lani pa jih zaradi nastalih razmer ni mogel in jih je zato letos začel zbirati nekoliko prej.

Popis nima nič skupnega s predpisi o oddaji živine in tudi ne bo služil v take namene. Popis se vrši, kakor je v predvojnih letih, po predpisih zakona o pospeševanju kmetijstva. Keji živine naj ne bodo v skrbah zaradi tega popisa in nihče naj zaradi tega ne odtuji ali kako drugače zmanjšuje stanja svoje živine.

Reklamacije tobačnih nakaznic

Uslužbenici mestnega prekrbovalnega urada so dostavili vsem upravičencem tobačne izkaznice na dom. Tisti pa, ki jih iz kakršnega koli vzroka niso dobili, naj še čimprej zglašajo v Puciničevi ulici št. 2 (dvoišče Bončeve hiše). S seboj naj prinese glavno ljubljansko tobačno izkaznico, krušno karto za avgust in osebno izkaznico.

Za sto lir — zbirko knjig

Enega izmed glavnih dobikov bibliotške tomlabe utegnute zadeti za 100 lir. Med dobike smo uvrstili Preglejte Izbrane epise, Tavtarjeve Zbrane epise, Olona Zupantič Zbrana dela in še bogatejši zbirke, ki so dane na knjižnem trgu že prav redke in dragocene. Ze najnižji dobiček — dvojka — Vam bo sedemkratno povrnil vso, s katero odkupite tomlabesko tablico. Samo Zbornik Zimske pomoči, ki bo dokaz, da tudi med vojno ni zamrlo kulturno delo, bo vreden okrog 400 lir. V njem bodo zbrane pesmi, ertice, eeeji in pri vsakem prispevku bo avtorjeva slika, tako bo Zbornik obenem lep biografski lektikon.

Kdo si ga ne želi imeti v zbirki svojih knjig?!

ven pa je hodil z bakreno žico mestni konjač. Lovil je cučke. Teh ni bilo na trgu. Zato je konjač z vozom kmalu zapustil trg.

Ponesrečenci za dežele

Na Brezovici pri Ljubljani je neznan pes ugriznil v desno nogo 21-letnega delavca Emila Lapajeta, ki je bil preplejan v ljubljansko bolnišnico. Na Vrhniki si je med delom pri padcu zlomil desno nogo 70-letni delavec Janez Slavec. V Cerknici je padel s lestve ter si zlomil desno roko in nogo 49-letni posestnik Leopold Turšič. V Podbukovju pri Grosupljem je padel s senenega volja in si zlomil levo nogo 27-letni poljski delavec Janez Bradač.

Drobne novice

Možje in fantje ljublj. fará

Začetek današnje duhovne obnove v cerkvi sv. Jožefa bo že ob 18. jutri pa ob 6 zjutraj prav tam.

Pridite polnoštevilno, da v močni skupni molitvi poprosimo tega našega zaščitnika, naj nam pomaga pri delu za duhovno obnovo nas samih in za rešitev in ohranitev našega naroda v verskem in narodnem pogledu.

Ne pozabite, da je duhovna obnova danes v cerkvi sv. Jožefa ob 18.

C. g. Sašel Ivan, duh. svetnik in starosta duhovščine ljubljanske škofije, se zdravi v Leončiču. Priporoča se v molitev.

Sv. maša zadušnica za pok. prof. dr. Alojzija Turka bo v torek, 8. t. m., ob 7 v kapeli sv. Male Terezije pri karmeličankah na Selu.

Krišankova moška kongregacija proslavi praznik Marijinega Vnebovstaja 15. avgusta s cerkvenim opravilom zjutraj in popoldne. Zjutraj ob 6.30 se kongregantisti udeležijo v maše in skupnega obhajila ob 17 (5) pa slovenskega shoda, pri katerem bo darovanje za novi oltar Marije Pomoč, v stolnici.

Kongregacija gospelečin in kongregacija učiteljic pri sv. Jožefu imata svoj redni shod v ponedeljek, 7. avgusta. Pridite vse! Deklirali krožek Trnovo vabi vse svoje članice, ki so poznale nako dobro pokojno go. Pogačnikovo, da jo polnoštevilno spremljo na njeni zadnji poti v nedeljo, 6. t. m., ob 15.30 z Zal. Zberemo se pred Zalami ob 15.15. Molimo zanjo, ki je toliko storila za trnovsko mladino!

Za obletnice smrti Andreja Beneta se bodo Františkovi križarji spomnili svojega pokojnega člana s sv. mašo, ki bo v ponedeljek, 7. avgusta, ob 7 v františkanski cerkvi pri glavnem oltarju. Povelj, pridite na kori!

Zahvala. Namesto venca na grob blagopokojnega g. Petra Kastelica, trgovca v Ljubljani, je poklonila trdka A. Janežič v Ljubljani s Florjanske ulice znesek 300 lir za alepo mladino. Plemenitemu darovalcu se vodstvo zavoda alepih najlepše zahvaljuje.

STANKO MAJČEN:

BOGAR MEHO

Krasna zbirka zgodb in legend odličnega slovenskega pisatelja, dediča Ivana Cankarja. Izšlo v zbirki »Naša knjigac« v krasni opremi arh. V. Galjška. Vez. L. 90.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred školijo 5 — Miklošičeva cesta 5

Prosvetno društvo Trnovo naznanja vsem članstvu žalostno vest, da je umrla ustanovna in častna članica Marija Pogačnik. Do 12 v nedeljo, 6. avgusta, bo ležala na mrtvašnem odru v Prosvetnem domu, Karunova ulica, od koder bo prepeljana na Zale v kapelo sv. Nikolaja. Pogreb bo ob 15.30 na Zalah. Pozivamo vse članstvo, da se pogreba udeleži polnoštevilno. Peta aveta maša zadušnica bo v torek, 11. avgusta, ob 6.30 v trnovski farni cerkvi.

Direkcija državne trgovske akademije sprejema prijave za vpis v I. razred do 15. avg. 1944 med 9 in 12. Dijaki (-inje), ki želijo vstopiti v I. razred, se morajo prijaviti v spremstvu staršev oz. namestnikov, predložiti prošnjo na vzorcu, ki ga dobijo pri ravnanstvu, in oddati spravevala o prejšnjem šolanju na srednji oz. meščanski šoli ter kretni list. Podrobnosti se razglašene na uradni deski.

RU — RU?

Za dijake in dijakinje srednjih, strokovnih in meščanskih šol pridelajo novi politični eno- in dvomešalni strojeplani t. d. 7. 8. in 9. avgusta. — Učne ure dopoldne, popoldne ali večer, po želji. — Vpisovanje dnevnice. Učna smerna. — Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod, Domobranska 15.

Učile se strojeplajal — Novi eno- in dvomešalni strojeplani t. d. 7. 8. in 9. avgusta. — Ponk dopoldne, popoldne ali večer po želji obiskovalcev. — Lahka desetpetna metoda. — Učna smerna Vpisovanje dnevnice. — Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče. — Informacije prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod, Domobranska 15.

INSTRUKCIJE — NOVI TRG 5 — dobe dijaki(-inje) iz vseh predmetov za popravni

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Seš pokrajinske uprave je 4. VIII. 1944 določil za tržno blago v Ljubljani najvišje cene, ki veljajo od ponedeljka, 7. avgusta 1944 zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje: Novo kisto zelje 10.50 lir; kisa repa 4.20 lir; repa brez zelenja 2 lir; zelna: glavne 5 lir; ohrovt 6 lir; rdeča pesa 5 lir; kolerabice 4 lir; karfiola 10 lir; grah v stročju 10 lir; luščeni grah 18 lir; nizki stročji fižol 8 lir; visoki stročji fižol 14 lir; novi krompir 7 lir; vrtno bučke 7 lir; buče 4 lir; kumare 7 lir; kumarice za vlaganje, 125 komadov na kilogram 20 lir, 30 komadov na kilogram 14 lir; paradižniki 12 lir; paprika 12 lir; glavna solata 8 lir; endivija 6 lir; radič 6 lir; spinata 6 lir; šopek mešane zelenjave za juho 0.50 lir; osnaženo rdeče korenje 6 lir; peteršilj 6 lir; čebulja 6 lir; česen 8 lir; osnaženi hren 4 lir; rabarbara 4 lir; maline 15 lir; jabolka 12 lir; jabolka za vkuhanje 6 lir; gobe 1. vrste (jurčki) 20 lir; gobe II. vrste 12 lir.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te najvišje dopustne cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini, ker za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, veljajo cene, ki jih na vsako požitljivo zasebi odobri Seš pokrajinske uprave.

izpit in za izpopolnitev znanja. Honorar nizke. Prijave dneвно dopoldne.

Iz poljskih plemiških krogov črpa svoje anov nova mladinska knjiga »Za dušo«, spisal E. Drouven, prevel A. Koritnik. Izšla je v Mladinski založbi, Stari trg 30.

Duhovniške duhovne vaje. Avgusta bodo vršili trije skupni tečaj v Domu sv. Ignacija: prvi 7.—10., drugi 21.—23., tretji 28.—1. septembra. Za prvi tečaj je še v prostorov na razpolago. Prosimo čim prej njih prigrasov. Ostala navodila so objavljena v škof. listu 13. maja 1944, str. 6. Vodstvo.

Mestni tehnični oddelek zaradi snajanja uradnih prostorov v ponedeljek, 7. t. m., rek. 8. sredo, 9. in četrtek, 10. t. m., se bo posloval za stranke.

Dr. Jože Furian,

specialist za bolezni ušes, nosa in grla, svetopetredni ordinira od 9-10. in 14-15. Ulica Josipine Turnograjske št. 4. (Nasproti Drame)

»Blagoslov gora«, zbrano delo alpinista in pisatelja Janeza Gregorina, bo izdal S. P. D. Obsežna 320 strani vsebujoča knjiga bo opremljena s 30 ilustracijami slikarja Slavka Pengova. Uredil jo je Boris Ritek, ki je tudi napisal uvod z orisom življenja prerano umrlega pisatelja. V knjigi bodo zbrane gorske povesti, eeeji in ertice, ki so bile doleje raztresene po časopisih in revijah. Za vsakogar, ki ljubi gore, bo ta knjiga prelepo doživljajo. Izide ob koncu avgusta. Cena za prednaročnike 120 lir, v knjigarnah bo knjiga znatno dražja. Naredila sprejema pisarna Slovenskega planinskega društva Ulica 3. maja 5, I. nadstropje.

Na ogled novega rezervarja mestnega vodovoda vabimo vse g. inženirje in njih vpeljane goste, ki jih zanima ta pravila v ponedeljek, 7. avgusta, a sestankom točno ob 16 pošodni pred tviolskim gradom. — Društvo inženirjev v Ljubljani.

Vsem cenjenim strankam in prijateljem naznanjam, da sem začasno prekinil z obnavljanjem foto-ateljeja »Doris« v Ulici 4. maja 4, pasaja. Naknadno bom sporočil svoje novo obratovalnico. Naročila po plačilu, ki jih hranim, povečavam-reprodukcije sprejema iz prijaznosti trdka Koa v pasaji. Vsa ta naročila bom izvršil točno in p. dneveni ceni. Vsem se zahvaljujem za na klonjenost in se priporočam za nadaljevanje s odličnim spoštovanjem Foto-atelje »Doris« — France Gostinčar.

Enomesečni učni tečaj za dijake in dijakinje srednjih šol v Lichtensternovem zavodu, od 12 v nedeljo, 6. avgusta, bo ležala na mrtvašnem odru v Prosvetnem domu, Karunova ulica, od koder bo prepeljana na Zale v kapelo sv. Nikolaja. Pogreb bo ob 15.30 na Zalah. Pozivamo vse članstvo, da se pogreba udeleži polnoštevilno. Peta aveta maša zadušnica bo v torek, 11. avgusta, ob 6.30 v trnovski farni cerkvi.

Direkcija državne trgovske akademije sprejema prijave za vpis v I. razred do 15. avg. 1944 med 9 in 12. Dijaki (-inje), ki želijo vstopiti v I. razred, se morajo prijaviti v spremstvu staršev oz. namestnikov, predložiti prošnjo na vzorcu, ki ga dobijo pri ravnanstvu, in oddati spravevala o prejšnjem šolanju na srednji oz. meščanski šoli ter kretni list. Podrobnosti se razglašene na uradni deski.

Enomesečni učni tečaj za dijake in dijakinje srednjih šol v Lichtensternovem zavodu, od 12 v nedeljo, 6. avgusta, bo ležala na mrtvašnem odru v Prosvetnem domu, Karunova ulica, od koder bo prepeljana na Zale v kapelo sv. Nikolaja. Pogreb bo ob 15.30 na Zalah. Pozivamo vse članstvo, da se pogreba udeleži polnoštevilno. Peta aveta maša zadušnica bo v torek, 11. avgusta, ob 6.30 v trnovski farni cerkvi.

Direkcija državne trgovske akademije sprejema prijave za vpis v I. razred do 15. avg. 1944 med 9 in 12. Dijaki (-inje), ki želijo vstopiti v I. razred, se morajo prijaviti v spremstvu staršev oz. namestnikov, predložiti prošnjo na vzorcu, ki ga dobijo pri ravnanstvu, in oddati spravevala o prejšnjem šolanju na srednji oz. meščanski šoli ter kretni list. Podrobnosti se razglašene na uradni deski.

Direkcija državne trgovske akademije sprejema prijave za vpis v I. razred do 15. avg. 1944 med 9 in 12. Dijaki (-inje), ki želijo vstopiti v I. razred, se morajo prijaviti v spremstvu staršev oz. namestnikov, predložiti prošnjo na vzorcu, ki ga dobijo pri ravnanstvu, in oddati spravevala o prejšnjem šolanju na srednji oz. meščanski šoli ter kretni list. Podrobnosti se razglašene na uradni deski.

Direkcija državne trgovske akademije sprejema prijave za vpis v I. razred do 15. avg. 1944 med 9 in 12. Dijaki (-inje), ki želijo vstopiti v I. razred, se morajo prijaviti v spremstvu staršev oz. namestnikov, predložiti prošnjo na vzorcu, ki ga dobijo pri ravnanstvu, in oddati spravevala o prejšnjem šolanju na srednji oz. meščanski šoli ter kretni list. Podrobnosti se razglašene na uradni deski.

SPOROČAMO SVOJIM CENJ.
ODJEMALCEM, DA SO NAŠE
NOVE TELEFONSKE ŠTEV.

TOVARNA FUZINE 20-54
TRGOVINA SV. PETRA C. 17 28-06

„ŽIMA“ JAGER

MILAN
TOVARNA ŽIME
IN SČETK

SE VEDNO NUDIMO:
KVALITETNO ČISTO ŽIMO
RAZNOVRSTNE SČETKE

MALI OGLASI

Službe dobe

DELAČEV
dobi službo pri I. P. Po-
stojniku, trgovina, v
Kurivom, Bohoričeva 3.

DEKLE
14-16 let potrebujem
sprejeto za hiš. pomoč.
Jakov škrjanec, Gor.
Zadobrova 39, p. D. M.
Polje.

Gospod. POMOCNICO
za mali družini, za vsa
delna dela in kuhanje.
Ivana in plača prav
dobro. Ponudbe na
»Slovenec« pod
»Ljubljana 100« 6978.

HLAPCA
za kmečko delo takoj
sprejemem. Vodnikova
cesta št. 56.

KUHARICO
skrbno, veliko oprav-
ljajo vsa gospodinjstva
dela, ki si želijo stalne
službe. Vse okoliščine
pelo ugodne. Plača po
dogovoru. Predstaviti
se Ulica 3. maja 2/IV.,
med 9-11.

DEKLE
za kmečko gospodinj-
stvo delo se sprejme
takoj. Naslov v upravi
»Slovenec« pod št. 6819.

POMOCNIKA
torbarskega, šeparico
in vajenca sprejemem
takoj v službo. Na-
slov v upravi »Slovenec«
pod št. 6853.

DVE POMOCNICE
ki sta vajeni konfek-
cijskih plaščev in po-
meri, sprejemem. Pla-
ča po dogovoru. Ponu-
dube upr. »Slovenec«
pod št. 6894.

POSTREZNICA
še zaposlite, dnevno
3 do 6 pop. ali po
dogovoru. Naslov v
upravi »Slovenec« pod
št. 6927.

POSTREZNICO
takoj sprejemem ta-
kaj. Naslov v upravi
»Slovenec« pod št. 6932.

NEGOVALKO
za dveletnemu fantku
za čas od sprejema
Naslov v upr. »Slovenec«
pod št. 6851.

DEKLE
zdravo, mlado in pred-
nostno pošteno isčem kot
kuharico. Naslov v
upravi »Slovenec« 6961. (b)

DEKLE
pridno in pošteno, ki
bi bila zmožna voditi
manjše gospodinjstvo.
Takoj sprejemem. Vpra-
šati: Zvezna ul. 15. b

PEKOV. POMOCNIKA
sprejemem. Naslov v
upravi »Slovenec« 6966. b

KUHARICO
ali deklet, ki zna ne-
aj kuhati, iz boljše
kuhe, sprejemem k ma-
li trgovski družini.
Plača dobra. Event.
tudi samo začasnno.
Naslov v upravi lista
pod št. 6977.

VEČ ČEVLJARJEV
sprejemem v delo pro-
bno dobremu zaslužku.
Plača navadna zbita de-
la. Dam dele tudi na
dom. »Trsimje, Mi-
lošičeva c. 12. b

Vajenec

VAJENKO
sprejme modni atele
in kategorije proti
primerni nagradi. Ponu-
dube upr. »Slovenec«
pod »Veselo do šiva-
nja«. 6991. (v)

VAJENKA
se sprejme za trgov-
sko. Pogoji: 4 meščan-
ske šole ali 4 razr.
rednje šole. Pisarne
ponudbe je poslati na
Naslov A. Verbaš -
Gospodstva 10. (v)

VAJENKA
pridna in poštena
išče spec. in ga-
sterijsko trgovino.
Ponudbe na upravo
»Slovenec« pod »Veselo
do šivanja«. 6964.

VAJENKA
ima veselje do si-
stemskega, sprejemam s ta-
kojnjim plačo v sobo-
bičarsko in plekar-
sko obrt. Kos Jože,
Karlovška c. 11, Do-
lenjska c. 88.

VAJENKO
frizersko sprejme friz-
erski salon »Rekarz«,
Prešernova ulica 7. (v)

VAJENKA
iz poštene hiše sprej-
me boljše delavice
in špecerija v Ljub-
ljani. Ponudbe upr. »Slo-
venec« pod »Zanes-
ljiv deček« 6973.

MESAR. VAJENKA
zgodnega, sprejemam ta-
kaj. Karunova ul. 5,
Trnovo.

VAJENKO
sprejemem v trgovino
2 mešč. blagom. Na-
slov v upravi »Slovenec«
pod št. 6991.

Obrt

50 KOLOVRATOV
potrebujem po vzoru
srebrnjenih: Zavod za
genski domači obrt v
Ljubljani, Dolenska
ulica 23. Istotam je
zavod in pogoji na
vzlogu.

Prodajo

NALIVNO PERO
znamke Parker, prod.
Pozive se: Salon
Fandl, Kongresni trg 3.

BLAGO
za moški obleki prod.
Naslov v upr. »Slovenec«
pod št. 5872.

DVA PARA
visokih moških čevljev
št. 40, dobro ohranjen-
i, napredaj. Grohar-
jeva ul. 16, prtl. (l)

BLAGAJNE
ognjvarne, stojne, le-
žeče in registrirane -
kupim ali prevzamem
v komis. prodajo. H.
Privšek, Ljubljana -
Kolodvorska 7. k

PEGE IN LJAJ
vam zanesljivo od-
strani »ALBA« krema
DROGERIJA KANC.
Zidovska ulica 1. (l)

OTROŠKE VOZICE
globoke in športne -
kupim ali prevzamem
v komis. prodajo. H.
Privšek, Ljubljana -
Kolodvorska 7. k

PAR ZIMNIC
z morsko travo, izvrst-
no ohranjene, ugodno
prodam. Naslov pove
upr. »Slovenec« 6939. (v)

MRESE IN GOLAZNE
uliti, stenice, bohi,
škurke, mojke, mihi,
podgane, volubarje in
bramorje zanesljivo
pokončate s stropom,
ki ga dobite v droge-
riji Kanc, Zidovska 7.

DVE PREPROGI
manjši, volneni, ročno
delo, skupna teža 13kg
ugodno prodam. Naslov
pove upr. »Slovenec«
6937. (l)

ROLLEIFLEX
fotografat in vmet-
niških slik od najbolj-
ših slovenskih slikarjev
ugodno napredaj. Mer-
kur, Puharjeva 6. (l)

ELEKTRICNE
Mikalnike, refoje in
kuhalnike na 2 delni
plošči prodam. Hinko
Privšek, Ljubljana,
Kolodvorska 7. i

OTROŠKI VOZICE
športni in globoki, po
ustojni ceni prodam.
Hinko Privšek, Ljub-
ljana, Kolodvorska 7.

PISALNI STROJ
Underwood za pisarno
z blazino in pokriva-
lom, zelo tpežen, do-
bro ohranjen, prodam.
Ponudbe na upr. »Slo-
venec« pod »Soliden
stroj« št. 6935. (l)

FLANELO
prodam. Naslov v upr.
»Slovenec« pod št. 6854.

KOMISIJSKA TRGO-
VINA Hinko PRIVSEK,
Kolodvorska 7. - naspr.
Mestnega kopalnice -
PRODA, bos. prepro-
gov 322, v več radi-
spravlo, sivalne stro-
je za šivilje in kro-
jače, otroški lesen bi-
cikelj, sušilnica za sad-
je, električno: servis
kavni, čajni in za sad-
je; biciklje, otroške
dežne pelarice, pisalne
stroje, pisarn. in por-
tbl. vazo za cvetlič.
lonce, jedilni pribor,
zobotehnični vrtni stroj
(Kettentischmaschine),
gugalsko mrežo, foto-
apar 9x12, gramofon v
kovčku, otroško posteljo,
damsko torbico, irigolator,
električ. refoje, ku-
halnike na dve plošči
in likalnike, kadilno
garnituro, kožno tor-
bo, navadne kozarce,
potovalno kožaro, di-
plomatski kovček, na-
mizne prte, zdravniški
plašč, damske mežke
št. 36, klavir, harmo-
nični športni in globoki
vozice, violine, kri-
lini rog, flauto, sakso-
fon, ogledalo, lestenec,
leseno kompl. posteljo,
lino, pernico, smučar-
ski dres, tehnično Gra-
so, niviir, masazni
apar 12. (l)

FOTOAPARAT
Super-Baldina 14.36 mm
Xenar f: 9.5 cm.
Compur za 36. posnet-
kov z elegantnim etni-
jem prodam. Ponudbe
na upr. »Slovenec«
pod »Super-Baldina«
6997. (l)

MOŠKO SUKNJO
zimsko, dobro ohran-
jeno, še predvno
blago, za srednje po-
stavo, prodam. Naslov
v upr. »Slovenec«
pod št. 6882. (l)

PISALNE STROJE
pisarniške in portabl
raznih znamk in kva-
litet prodam. Hinko
Privšek - Ljubljana,
Kolodvorska 7. i

SUKNO
dobro ohranjeno, prod-
am. Zgledite se v
nedeljo od 7-12 pop.
Plauz, Kolodvorska 11,
podstržje. (l)

KLADNO APNO
50 kg, ugodno prodam.
Naslov v upr. »Slo-
venec« pod št. 6936. (l)

PISALNI STROJ
Remington ugodno na-
predaj. Vprašati dopol-
nje Cigaletova ul. 17,
- srednja vrata. (l)

Prodaj

DRVA
PREMOD
IVSCHUMI
v Franciskova 16
Telefon 18-51

Stroj

2 STRUŽNICE
1 velika in 1 mala,
ročni vrtni stroj zelo
ugodno napredaj. Mer-
kur, Puharjeva 6.

Pridno služkinjo

sprejememo takoj za skupno kuhinjo.
Cesta na Rožnik št. 1 (Vila Dukič)

Se medveda bi obrila
krema Rapida brez mila

BRIVNA KREMA
RAPIDA
Brez mila,
brez pene

PROIZVODI VANKAIT

»SVETU« Je bogato
pisana beseda

Razno

ZA ZATEMNITEV
naročite okenske to-
lete. Dobavljamo vseh
vrst in priden na dom
po mere. Pošljite na-
slov v trafiko Merja-
see, Tržaška cesta 62,
Ljubljana.

STENICE
vam ukinemo s plin-
om, stanovanje tak-
oj uporabno. Naslov
poslajte v zaprti kuve-
ti v upr. »Slovenec«
pod »Diskretno 6994«.

NOGAVICE
moške, ženske in otro-
ške sprejemem v kupa-
njo. Naslov v upr. »Slo-
venec« pod št. 6928. (o)

SUAENJE
sadija in zelenjavi pri-
čemo v ponedeljek,
7. t. m. »Sadjar in
vrtinar«, Rožna dolina
XVIII, Gabrovšek. (o)

Denar

Vse denarne
in trgovske posle
upravljamo, točno in
solidno. Priporočila se
RUDOLF ZORE
Ljubljana
Gledališka ul. 12
Tel. 39-10.

Glasha

KLAVIR. HARMONIKO
2 violini, krični rog,
flauto in sopran sak-
sofon prodam. Hinko
Privšek, Ljubljana -
Kolodvorska 7. i

GRAMOFON
His Masters v kovčku.
Ter gramofon v omar-
ici, prodam. H. Priv-
šek, Ljubljana, Kolo-
dvorska 7. i

LASTNIKI
GLASOVIRJEVI
Poslušajte se telefons-
ke številke 39-23, ki
pokošče specialno trdi-
lo za uglasenjanje ter
popravlja glasovirje
in harmonijev
Juršek, Zrinjskega
cesta 7/II, Ljubljana.

KLAVIRJE
s kovinsko in drugo
klavirsko: pianina;
klavirsko in kroma-
tično harmoniko ter
druga glasila kupim
ali prevzamem v ko-
misijsko prodajo. H.
Privšek, Ljubljana -
Kolodvorska 7. g

VIOLINO
1/4, zamenjam za celo.
Naslov poslati v upr.
»Slovenec« pod »Stara
violina« 6928. (g)

GRAMOFON
v omarici, postelja z
mrežo in pisalno mizo
prodam. Grebenč, Gal-
lusova nabrežje 39. i

Radio

RADIO APARATE
Minerva, Philips, Ori-
on, Siare, odlične kva-
litete, prodam. Hinko
Privšek, Ljubljana -
Kolodvorska 7. i

RADIO APARATE
raznih znamk, rablje-
ne in nove, kupim ali
prevzamem v komisiji.
prodajo. Hinko Priv-
šek, Ljubljana, Kolo-
dvorska 7. i

RADIO ELEKTRONKE
prodam. Grebenč, Gal-
lusova nabrežje 39. i

RADIO ORION
5 covni, s čistim gla-
som prodam. Naslov
pove upr. »Slovenec«
pod št. 6942. (r)

RADIO APARAT
3-4 covni, prodam. -
Naslov v upr. »Slo-
venec« pod št. 6974. i

Kurivo

DRVA
PREMOD
IVSCHUMI
v Franciskova 16
Telefon 18-51

Stroj

2 STRUŽNICE
1 velika in 1 mala,
ročni vrtni stroj zelo
ugodno napredaj. Mer-
kur, Puharjeva 6.

Rešitev križanke št. 148

Vodoravno: 1. Apel, 5. prelest, 11. ra-
ka, 15. vatel, 16. Atila, 17. sodar, 18. srna,
19. bi, 21. ata, 22. re, 24. Bari, 25. tma,
26. Lari, 28. soba, 30. mat, 31. Ra, 32. pir,
33. atrij, 34. ori, 36. t. m., 37. ananas, 40.
dan, 41. snežke, 43. les, 45. akut, 46. vtis,
47. pot, 48. Ines, 50. ah, 51. rum, 53. at,
54. sari, 55. jamec, 56. Darij, 58. sirek,
59. Aden, 60. Kobarid, 61. raka.

Navpično: 1. Avstralija, 2. Parma, 3.
Etna, 4. Lea, 6. Ra, 7. eta, 8. literatura,
9. Ela, 10. sa, 11. rob, 12. Adam, 13. kar-
rat, 14. aritmetika, 19. baraka 20. Ira, 22.
roj, 23. ebonit, 26. lina, 27. itd., 28. sin,
29. Ares, 32. pa, 35. Iz, 38. Nenad, 39.
suh, 41. sta, 42. korec, 44. seme, 47. para,
49. sen, 51. Rab, 52. mir, 45. sir, 56. do,
57. il.

Kupite knjige Slovenčeve knjižnice, ki jih
še nimate, ker so nekatere že zadnje in
bodo pošle. Dobite jih še za staro, izred-
no nizko ceno. Drugi teden izide naša
nova knjiga

Henrik Federer:

»GORE IN LJUDJE«

Ker je knjiga dvojna in ker je mnogo
tehničnih ovir, se bo izid knjige pač
nekoliko zategnil.

Posegajte po brošuri dr. Fr. Grivca:
Narodna zavest in boljševizem

KINO »UNION«

Sijajna satira na neumni, koruptni bi-
rokralizem v predvornih dunajskih mi-
nistrih

»Platno iz Irske«

Borba poštenega človeka proti pogubnim
nakanam koruptnih židovskih spekulan-
tov in proti bedasti birokraciji v bivših
najvišjih avstrijskih uradih.
Otto Tressler, Irene v. Melendorff, Rolf
Wanka, Siegfried Breuer, Oskar Sims,
Georg Alexander, Fritz Imhof, Tibor
Halmay.

PREDSTAVE ob 19.30, 15. 17 in 19!

KINO »SLOGA«

V originalu! V originalu!
Veseli film visokih planin! Mogočna povest
o globoki ljubzni drznega dekleta po
romanu Wilhelmine v. Hillera

»Jastreblca Wally«

Heidemarie Hathayer Sepp Rast, Win-
nie Markus, Leopold Esterle.

Predstave v nedeljo ob 15. 17 in 19!

KINO »MATICA«

Dramatično življenje skladatelja Roberta
Schumann v filmu velike glasbene kva-
litete s izbornimi interpretatori

»Akordi življenja«

V glavni vlogi Hilde Kralh in Mathias
Wieman

PUREDSTAVE ob 19.30, 15. 17 in 19.

KINO »KODELJEVO«

TELEFON 21-91

Pretrpetljiva življenjska slika o poštvo-
valni malici, ki trtjuje vse za srečo
svojih otrok

»Materina ljubezen«

Käthe Dorsch, Hans Holt, Paul Hörbiger.

Predstave ob 15. 17 in 19.

Zahvala

Vsem, ki ste nam na kateri koli na-
čin bili ob strani in izrazili sožalje
ob bridki izgubi naše ljubljene ma-
mice, sestre, svakinje, tetice itd., gospe

Hiti Františke

izrekam najtoplejšo zahvalo. Dalje
se ne morem zahvaljevati zdravniku
v šentpetrski bolnici, soba št. 6, in
č. sestram za pomoč in vsem onim,
ki ste blagopokojno masico spre-
mili do njenega zadnjega doma.
Ljubljana, dne 4. avgusta 1944.

Zaljubljeni: Cajnarje, Dolenja vas,
Rakek, Dol. Laze pri Ribnici.

Živali

ZREBETA
srednje težke pasme
kupim. Naslov v upr.
»Slovenec« št. 6970. j

KOZO
dobro mlekarico kupim.
Prevzamem tudi
čez blok. Ponudbe na
A. Agnola, Dunajska
cesta 10, Ljubljana. (j)

KOZO
staro 4 mesece, švicar-
sko pasme, proda. Snaj
Mihael, Velebitska 3,
Glince, Vič. (j)

ZAJCE
v težini od 2 in pol
do 3 kg, ne oziroma se
na plame, za proizvod-
njo serumov, kupimo.
Higijenski zavod, Za-
loška cesta 2. j

KOZO
dobro mlekarico in ple-
menskega kozla pro-
dam. Crna vas 126. (j)

ZAMENJAM
16 meseč, starega bika
za telico, Poizve se:
Vodnikova cesta 215.

KOZA
dobra mlekarica, na-
predaj. Cesta na Rož-
nik št. 56. j

Pridelki

BUCE
za prašiče in jedilne
buče ugodno napre-
daj. Jurčkova pot 55,
Barje.

Marija Snoj

roj. Lenarčič

posestnica v Crni vasi

Pogreb se bo vršil v nedeljo ob
3 pop. z Zal, kapele sv. Andre-
ja, na pokopališče k Sv. Križu.

Zaljubljeni rodbine:
SNOJ, BAN, ŠKAFAR, KOKALJ.

Zahvala

Za izkazano sočutje ob priliki težke
izgube, ki me je zadela s smrtjo mo-
je nadvse ljubljene mame, gospe

Uršule

Mužine

izrekam vsem svojo najtoplejšo za-
hvalo. Prav posebno zahvalo sem
dolžna g. predstojniku klinike, ka-
kor tudi vsem g. zdravnikom, ki so
si prizadevali ohraniti vsaj še nekaj
časa življenje moje dobre mame, ka-
kor sem tudi iz sra hvalnica vsem,
ki so ji kakor koli pomagali. Iskren-
no zahvalo sem dolžna tudi vsem, ki
so mi stali ob strani v času težke
preizkušnje ter vsem, ki so predrago
pokojnico podarili s krasnim cvet-
jem, ki ga je tako ljubila ter onim,
ki so jo spremlili na poti v ono-
stransko domovanje.

Sveža maša zadušnica se bo brala
dne 9. avgusta v cerkvi Marijinega
Oznanjenja ob 8 zjutraj pri oltarju
Marije Pomagaj.

Ljubljana, dne 6. avgusta 1944.

ETA MUZINA

Marija

Pogačnik

Leži na mrtvaškem odru v Tr-
novskem prosvetnem domu v
Karunovi ulici št. 14. Pogreb
drage pokojnice bo v nedeljo,
6. avgusta ob pol 4 pop. z Zal,
kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.
Slovesna sv. maša zadušnica bo
v petek, dne 11. avgusta 1944,
ob pol 7 zjutraj v trnovski žup-
nijski cerkvi sv. Janeza Krst.
Bog bodi blagi dobronitni obilen
plačnik!

Ljubljana, dne 5. avgusta 1944.

Stavbna zadruga
»Trnovski prosvetni dom«,
zadruga z omeji. jam.

Marija

Pogačnik

Vsem, ki ste jo poznali, nazna-
njamo, da je odšla po zaslužen
plačilo k Večnemu Sodniku,
previdena s sv. zakramenti,
naša ustanovna in častna
članica, gospa

Marija

Pogačnik

Onim, ki ste zahajali v naš pro-
svetni dom, ki ste uživali njeno
gostoljubno in dobroto, ki vam
je bila rajna gospa mati in
svetovalka, jo priporočamo v
molitev. Njeno truplo bo ležalo
do nedelje do 12. ure v dvorani
Prosvetnega doma v Trnovem.
Pogreb bo v nedeljo, 6. avgusta,
ob pol štirih popoldne z Zal,
kapele sv. Nikolaja, na pokop-
ališče k Sv. Križu.

V nesebični ljubezni do našega
slovenskega naroda nam bo po-
kojna gospa najsvetlejši vzor!

Ljubljana, dne 5. avgusta 1944.

Prosvetno društvo Trnovo
v Ljubljani.

„V1“ - orožje na daljavo in brez posadke



Dnevni bombniki Američanov

Zgoraj: Tako imenovana »Boeing 17«, ki spada med najmočnejše oborožene štirimotornike. Nekaj prav posebnosti sta zlasti obe stranski strojni kupoli ob krilih, ki omogočata, da streli obvladujejo »skrajni« prav vse mrtve kote za letalo. Kljub temu pa velike številke sestreljenih bombnikov te vrste dokazujejo, da tudi tako povečana oborožitev ameriških velebombnikov ne varuje pred nemškimi lovci.

Na levi: »Liberator« je mlajši kakor »Boeing 17«, ki so jo gradili že pred to vojno in ki so jo nepristano izpopolnjevali, dokler ni dosegla sedanje oblike. »Liberator« dosega prav tako kakor »Boeing 17« povprečno hitrost 320 km na uro.

Angleški nočni bombniki

Na desni: »Lancaster« je angleški štirimotorni nočni bombnik, ki ima za obrambo tri strojni kupole: v repu, v trupu in spredaj. Ta bombnik ima torej več mrtvih kotov in zato nočni lovec proti njemu lažje uspejo. Angleški bombniki imajo manjšo moč, »Lancaster« na primer le sedem tona, medtem ko ima ameriška »Boeing 17« deset tona posadke, ameriški »Liberator« pa dovet mož.

Spodaj: »Halifax« štirimotorni nočni bombnik spada med težke angleške teroristične bombnike. Ima tudi le tri strojni kupole in ga zato, ker je preveč ranljiv, že dan ne uporabljajo. Oba angleška nočna bombnika imata povprečno hitrost 320 kilometrov na uro, kar je za nočne bombnike znatna hitrost.

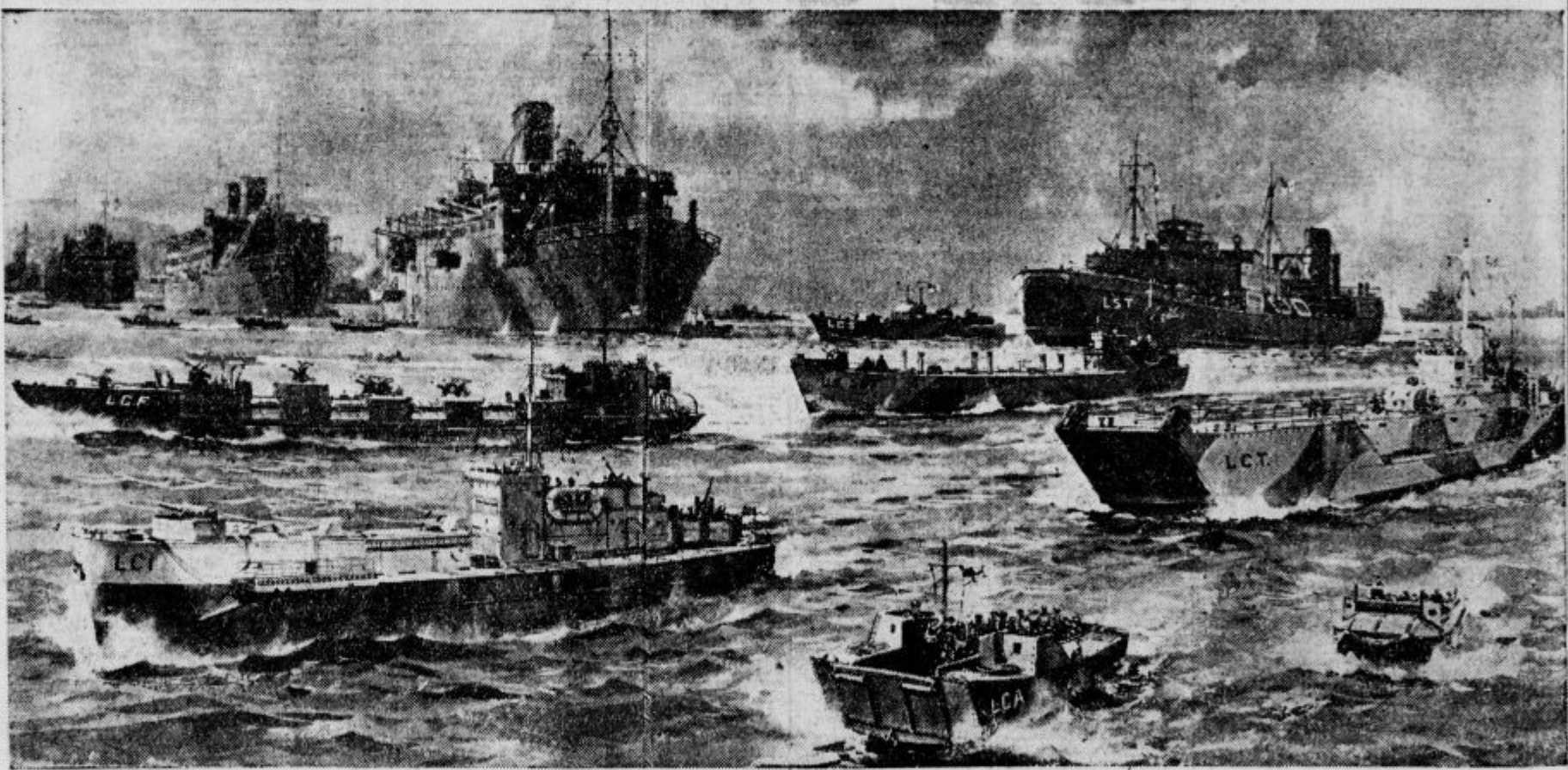


Izkrcevalne ladje Angloameričanov

Ob izkrcanju so najrazličnejše izkrcevalne ladje Angloameričanov doživle izredne izgube. Enote nemške vojne mornarice, brzi čolni, torpedovke in rušilci so prizadeli vsa pripravljenosti škodo, ki je presegla vsa pričakovanja Angloameričanov. V največ primerih so utrpela izgube prav tista vozila izkrcevalnega brodoma, ki so bila v splošnem najmodernejša in ki so po mnenju Angloameričanov bila skoraj popolnoma varna. Pričujoča ilustracija kaže nekatere, največ nalašč za invazijo zgrajene ladje.

Izkrcevalno brodomo je se razlikovalo v glavnem v tri vrste enot: 1. izkrcevalne čolne (»Landing Craft« — okrajšano LC), 2. izkrcevalne ladje (»Landing Ship« — okrajšano LS) in 3. transportnike z dodatnimi opremami za izkrcanje in izkrcevalnimi čolni. Okrajšave so naznačene tudi na risbah, razen pri velikih transportnikih na levi v ozadju. Veliki transportniki se namreč vedno zasidrajo in tovor se preloži z žerjavi na manjše ladje za obalno plovbo. Nekatere od teh na sliki prav levo zadaj so angleški izkrcevalni čolni, ki imajo kakor večina izkrcevalnih čolnov, sprednji del ladje urejen tako, da se lahko odpre. Ta način gradbe omogoča, da se spusti na suho preklopni most, po katerem lahko odidejo čete ali zapeljejo vozila kar naravnost na breg. Pri strmi obalni steni ali obalnih pečinah teh izkrcevalnih čolnov ni mogoče uporabljati. Poleg tega pa je posebna oblika sprednjega dela ladje v splošnem nedostatek glede uporabnosti za vožnjo na morju. Tak izkrcevalni čoln z značko LCA vidimo na desni spredaj. V sredi in v levi polovici slike vidimo LCF, to je veliko profilatsko ladjo s protiletalskim topništvom. V ospredju na levi je LCI, najnovejši tip izkrcevalnega čolna za pehoto. Ta, tudi za razburkanje morja uporabljen izkrcevalni čoln ima 250 ton in more sprejeti 250 mož pehote ter vozi 18 milj ali 34 km na uro. Prav te izkrcevalne čolne so uporabljali pri invaziji v največji meri. Da bi bil ob viharjem morju uporaben, so opustili izkrcevalni preklopni most. Pač pa je ta izkrcevalni čoln dobil dve stopnišči, ki se dasta nastaviti kakor zahteva potreba. V ozadju slike na desni vidimo LST, največjo izkrcevalno ladjo za tanke, pred njo pa močno oboroženo manjšo transportno ladjo. V ospredju je

ameriška (US LST) prevozna ladja za tanke. Značilni za to ladjo so številni dimniki, ki so postavljeni nekako v parih. V sredi slike na desni je velik izkrcevalni čoln, ki ima preklopni izkrcevalni most. Ta čoln vozi s seboj topništvo, vozila in opremo. Levo pred njim prav v ospredju izkrcevalni čoln za plitve vode LCA. V kotu na desni spredaj je pa posebna zvrst najmanjšega izkrcevalnega čolna, tako imenovani amfibijski čoln. Izpodiriva le dve in pol tona vode, sprejme pa lahko 25 mož. Po suhem vozi 60 km na uro, v vodi pa kvečjemu 12 km. — Besedilo in slika »Wehrmacht« št. 13.



Vstopili smo v novo dobo orožja na daljavo in niti malo ne moremo vedeti, kako bo to vplivalo na to vojno. Če so bili Angleži in Amerikanci ponosni na to, da so na obali Normandije streljali s svojimi ladijskimi topovi 20 do 30 km daleč v deželo, tedaj so Nemci nastopili z orožjem na daljavo, ki je delovalo za več sto kilometrov globlje v sovražne pokrajine in v območje sovražnikovega osrednjega vodstva, kakor tudi na zbirališča njegovih čel.

Domet topništva, ki je bil že s strmo-glavci in bombniki preokrožen, se je spet neznansko povečal. Ne da bi se spuščali v tehniške potankosti, lahko določimo odlike nemške iznajdbe, ki se naziva »V1«, takole:

1. Novo orožje učinkuje brez letelce posadke.
2. V daljo letelce razstrelilne bombe pomenijo štednjo in oboroževalni proizvodnji. To orožje razbremenjuje tvornice letal, precejšen del industrije motorjev, tvornice za bombe, tvornice za izdelavo strojev in mnoge strokovne delavnice.
3. Število delovnih ur, ki je potrebno za izdelavo tega orožja na daljavo, je mnogo manjše kot število ur za proizvodnjo katerega modernega velebombnika.
4. Stroški za novo orožje so mnogo manjši kot stroški za bombnik.
5. Za njegovo izdelavo ni treba toliko surovin.
6. Novo orožje ne potrebuje toliko monterjev, tehnikov, vremenoslovcev itd., kakor jih je treba za letala.
7. Novo orožje more brez večjih težav tako hitro dospeti na določeno mesto in v svoje območje obstreljevanja.
8. Sleherni bombnik napravi eno pot — to je povratek — zaman. Zatorej porabi vselej za 50 odstotkov preveč goriva ali pogonskih snovi. Novo orožje pa vsebuje natančno toliko pogonskih sredstev, kolikor jih je treba za doseg cilja.
9. Novo orožje je neodvisno od vremena, letnega časa, od vidljivosti in dnevnega časa. To orožje je pristno napadalno orožje, ki more učinkovati ob vseh urah, je torej orožje, primerno za sleherni čas in sleherni vreme.

Nemški lovci so dosegli, da so bombniki povečali svoje posadke

Angloameriško letalstvo je v Evropi izgubilo samo v mesecu maju skupno 1839 letal, od tega 1026 štirimotornih bombnikov. To pomeni hkrati izgubo 10 tisoč mož letelcega osebja v enem mesecu. Prav ta izguba se pri letalstvu gotovo najhuje pozna. Največje izgube letelcega osebja nastajajo vedno tedaj, ko se uničujejo težki bombniki, saj imajo 7 do 10 mož posadke. Glede na tehnične in strokovne potrebe zadošča tudi za najtežje bojno letalo že pet mož posadke: dva pilota, prožilec bomb, opazovalec in radiotelegrafist. Ker se pa morajo bombniki vsaj kolikor toliko uspešno braniti lovcev, je treba moštvo ojačiti z nekaj strelci. Najvažnejša je obramba pred lov-

ci za dnevne bombnike. Prav tako so dobili težki štirimotorni ameriški bombniki, ki letajo le čez dan, tudi najmočnejša obrambna orožja in največ strelcev. »Boeing 17« ali »Flying Fortress« ima pet, »Liberator« pa štiri strelece, ki so nameščeni tako kakor kaže črteže. Razdelitev strojničnih kupol je v glavnem sliha. Vsi bombniki imajo kupolo v repu, po dve kupoli v trupu ob straneh, osrednjo kupolo. Večina strojnice je napravljen nazaj proti smeri leta in v stran, dalje navzgor in navzdol. Angleški nočni štirimotorniki so manj oboroženi.

Besedilo in slika iz revije »Der Adler« 27. junija.

Križanka št. 149

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15				16				17	18				
19				20		21		22	23	24			
25			26					27		28	29		
30		31	32		33		34	35		36	37	38	
	39			40	41				42				
43	44	45		46	47			48				49	
50		51	52					53				54	
55			56	57		58		59	60		61		
62				63	64			65	66				
67				68	69			70		71	72		
73			74									75	

Vodoravno: 1. človek, ki ne vidi, 6. rimski pozdrav, 9. evangelijski duhovnik, 13. tifus, 16. grška boginja, 18. izumrl narod, 19. Madžar, 20. razum, 21. severnoitalijansko mesto, 22. japonska mera, 24. dalmatinsko moško ime, 25. vas pri Domžalah, 26. vsakdanja hrana, 27. štajerska reka, 29. losena posoda, 30. vzklík, 31. njega,

10. Ni ga alarmnega znaka, ki bi mogel dovolj hitro in pravočasno javiti nalet tega orožja v večjih človeških bivališih. To orožje je izrazito orožje presenečenja.

11. Sovražniku je nemogoče napasti in obstreljevati izhodišča tega orožja.

12. Proizvodnja tega orožja je tolikanj porazdeljena, da kakor teroristični napadi ne morejo uničiti njegove izdelave. (Die Wehrmacht, 12. julija 1944.)

32. površinska mera, 33. ruska reka, 35. oblika pomožnega glagola, 36. nekalkula, 38. zna, 39. italijanska reka, 41. mnogo, 42. židovsko žensko ime, 43. kratica za spodaj, 45. cerkveni davek, 47. grška črka, 48. oglarska naprava, 49. kemični znak za kalcij, 50. krajevni prislov, 52. 100 kg, 53. zgodnja, pomladna, 54. staroslovanski bog, 55. malik (tujka), 57. kratica za površinsko mero, 58. šahovski izraz, 10. predlog, 61. naše plačilno sredstvo (množ.), 62. ameriški denar, 64. skrajšano moško ime, 66. poezije, 67. de mača žival, 68. ruska reka, 70. števniki, 72. pravec, 73. poljski cvet, 74. zdravniški kontumac v pristaniščih, 75. češka pritrdilnica.

Navpično: 1. slovenski tednik, 2. vojaška četa (tujka), 3. levi pritok Elbe, 4. dvojica, 5. kemični znak za erbij, 6. oče, 7. domače ime za maj, 8. število, 10. vrh v Julijskih Alpah, 11. Noetov sin, 12. zračni pritisk, 13. kanadsko mesto, 14. obalno mesto v Braziliji, 16. reka v azijski Rusiji, 17. reka v Armeniji, 20. časomer, 23. znamka švicarskih ur, 26. kaplja, 28. pristanišče ob Črnem morju, 31. simbol plemiških rodbin, 33. obljudba, 34. gorovje v Turkestanu, 37. rimska boginja, 40. sadno drevo, 42. gorenjska reka, 44. italijansko mesto, 46. ženska ime, 48. tatarski poglavar, 49. Bizetova opera, 51. rožni venec, 54. pismena sporočila, 56. industrijska rastlina, 58. osebni zaimek, 59. kazalni zaimek, 63. zelenjava, 65. hodi, 68. pritrdilnica, 69. kemični znak za natrij, 70. dvonakonsoglasnik, 71. veznik.

Rešitev glej na 5. strani

ŽOGA SREČE

EO

Prenehal je, da bi bolje podčrtal dogodke, ki jih je opisoval.

»Kaj se je zgodilo?« Mayer je bil zastran te, očito senzacionalne spletke, v mučni tiski.

»Imel sem ga po hudem boju popolnoma v svoji moči in v resnici mislim da bi ga bil z njegovim lastnim orožjem ustrelil, ako ne bi bil v tistem trenutku njegov oče prišel noter. Pretresla me je zavest, da bi bil kmalu morilec človeka, čeprav sem imel že dovolj dokazov za to, da je bil Jakob moj smrtni sovražnik. Ko mi je tudi Danijel Bruck odločno zatrdil, da mu prav nič ni znanega o takšni fotografiji, kakor sem mu jo opisal, sem ves oamamljen pristal na to, da odidem iz hiše. Priznam, da sem odšel praznih rok, čeprav sem se zaklel, da ne odidem iz hiše, dokler ne bom imel fotografije v rokah. Toda bil sem tako zmeden in zbezan, da sem —

»Jaz pa mislim, da se vam moram

pošteno zahvaliti, dečko moj,« je rekel Mayer prisrčno.

»Neznansko ste dobri, gospod, ko to rečete. A usoda je hotela, da vendar nisem čisto praznih rok odšel iz hiše. Ko sem namreč stopil na dovozno pot, je malo manjkalo, da me ni podrli nek taksi. V takšiju je bilo dekle. Njen obraz se mi je zdel nekam znan. A šele ko sem prišel domov, sem se domislil, kje da sem jo bil že videl. Kar posvetilo se mi je v glavi: to je bila tista ženska, ki me je bila s pretvezo, da ji je slabo, ukanila, da sem jo bil popeljal domov v njen breg. Bila je tistista ženska, ki sedi na stolcu, gospod! Tako rekoč je pokazal na »Kokainsko Verižnico«, ki sedaj ni bila tako kljubovalna.

»Da bi te zlodej!« je strastno viknila tista nežna deka.

Preden je mogel Mayer reči kakšno besedo, je Anton, ne da bi se zmenil za neprijetni položaj dekleta, ki so bi-

le lisice na njenih rokah, in bi se jih videlo, ako bi bila vzela roke iz mufla, nadaljeval: »Pri tisti priči mi je prišlo na misel, da mora biti ženska, ki me je bila tako podlo speljala — ženska, ki je bila prišla s tisto fotografijo z izrecnim namenom v Stettin, da bi izsiljevala vas, gospod Mayer, saj je bil njen obisk pri Bruckovih pozno ponoči skrajno sumljiv. Ko, ko sem davi videl gospoda Becka, sem mu vse povedal, in sva na način, ki ga ni treba obširneje opisovati, to žensko staknila in jo prijela.«

»Anton, ostalo hočem jaz povedati,« je rekel Beck. »Ker sem vedel, kako nevarna je ta ženska, sem sklenil, da vzamem sam to reč v roke.« Je nadaljeval odvetnik in se obrnil k Mayerju. »Policiji se nisem nič javil — seveda bo o primerem času je prišla v zapor. Vzel sem torej vse zadeve v svoje roke in vzel s seboj par okovov za roke, se predstavil ženski kot detektiv — saj sem tudi, čeprav amaterski, in ji rekel, naj dene roke ven. Tedajci sem ji nataknil lisice na zapetje — zavedal in čutil sem se, da imam pravico to storiti.«

»Zlodej te lopni!« je viknila ženska znova.

»Obljubil sem ji, da bom pošteno z njo ravnal,« je nadaljeval Beck, ne da

bi se zmenil za besni izbruh prijete ženske. »In tako naj se tudi zgodi. Rekel sem ji, da jo izpustim, če vpiro vaš podpis svoje priznanje, kaj je storila, če pa tega ne stori, jo izročim policiji, ne samo na podlagi te obtožbe, ampak tudi še drugih s Hoferjevo zadevo vred. Pokazala je hvalevredno uvidevnost in je izbrala prvo.«

»Pa fotografija?« je vprašal zaskrbljeno Mayer.

»Negativ smo že uničili, našli smo ga med njeno prtljago, kar se pa tiče fotografije, ki jo imata Brucka — no, stavim, da je sedaj ne bosta hotela uporabljati. Seveda jo bom zahteval nazaj — ako mi dovolite, da v tej zadevi nastopam za vas.«

»Nikoli vam ne bom mogel dovolj izraziti svoje hvalečnosti!« je rekel Mayer poveljno.

»Ti stari norec!« je viknila ženska porogljivo. »Za božjo voljo, pustite me, da grem!«

»Precej ko boste tole podpisali,« je odvrnil Beck, izvlekel papir iz žepa in ga podal Mayerju.

»Upam, da bo po vaši sodbi ustrezal vašemu primeru, gospod Mayer,« je rekel.

»Tole podpisite, pa boste lahko svobodno odšli. V vašem interesu je, da čim prej odidete iz mesta.«

»Kokainska Verižnica« je okorno vzela peresnik, ki ga ji je odvetnik ponudil, in na listini spodaj počasi podpisala Helena Reiter.

Ko je Beck spravljal listino, je vzel iz telovnikovega žepa majhen ključ in odklenil lisice.

»Sedaj lahko greste. Samo še eno vprašanje. Popolnoma sem prepričan sam pri sebi, kako se bo ta odgovor glasil — če govorite resnico, ampak —

»Pošteno ste ravnali z menoj, zato vam bom pošteno odgovorila na vse, kar me vprašate.« mu je dekle seglo v besedo. »Ako želite zvedeti, kdo me je naščuval na tega mladeniča,« in pokazala je na Hoferja, »vam povem. Bil je tisti prekleti lopov Bruck — mlajši. Ne bom vam pa povedala, kdo je tisti človek, ki je z menoj sodeloval, ker je še v mestu. Toda morala bi vas vprašati, da me ne bi odpeljali v Hamburg in vas tam izročili — ne, nič več ne bom povedala.«

»Ste nam že dovolj povedali,« je pripomnil Beck vedro. »Želel sem samo imeti svoje sumnje potrjene, to je bilo vse. Ali smem odvesti to gospodično?«